

ყვარლი

გამოცემის 1932 წლიდან

ფასი 40 თეთრი

გილოცავთ მარიამობის ბრწყინვალე დღესასწაულს!

მარიამობა: მართლმადიდებლური სამყაროს დღესასწაული

მართლმადიდებელი სამყარო 28 აგვისტოს ღვთისმშობლის მიძინების დღესასწაულს აღნიშნავს. ამასთან დაკავშირებით ტაძრებში საღვთისმშობლის ნირვა-ლოცვა სრულდება.

ქრისტიანულ სამყაროში ყოვლადწმიდა სამების შემდეგ ღვთისმშობელი მარიამი იდიდება. უდიდეს თორმეტ დღესასწაულთაგან სამი – ღვთისმშობლის შობა, მიძინება და ყოვლადწმიდა მარიამის ტაძრად მიყვანება უშუალოდ ღვთისმშობლისადმი მიძღვნილი.

მარიამობის დღესასწაულს წინ ორკვირიანი მარხვა უძღვრება, რომელიც 14 აგვისტოს დაიწყო და 28 აგვისტოს დასრულდება. ეკლესიის ისტორიაში ამ მარხვის დაწყების ზუსტი თარიღი უცნობია. უცნობია, ასევე, როდის დაწესდა ღვთისმშობლის მიძინების დღესასწაული.

საეკლესიო სწავლებით, ღვთისმშობელს მისი მიძინების დღე უფალმა მთავარანგელოზ გაბრიელის მიერ ახარა, რომელიც მას ზეთისხილის მთაზე ლოცვისას გამოეცხადა. მთავარანგელოზმა დედღვთისას ამცნო, რომ სამი დღის შემდეგ მიძინებდა. ამის დასამონებლად კი სამოთხეში დარგული ფინიკის ხის ტოტი გადასცა, რომელიც ღვთაებრივი მადლით ბრწყინავდა. იგი მის საფლავთან უნდა მიეტანათ.

ღვთისმშობლის სურვილისამებრ, უფალმა საქადაგებლად ნასუფლი წმინდა მოციქულები მიძინების დღეს ღვთისმშობელთან გამო-სამშვიდობებლად შეკრიბა. უფალმა ასევე ისმინა ღვთისმშობლის თხოვნა, რომ არ ეხილა ჯოჯოხეთის საშინელებები და ღვთისმშობლის სული ცათა საუსუფეველში თავად უფლის ხელით ავიდა.

ყოვლადწმიდა ღვთისმშობელი მოციქულებმა გეთსიმანის ქვაბულში დაკრძალეს. ამ პროცესს თომა მოციქული არ ესწრებოდა. მესამე დღეს მოციქულებმა მისთვის ქვაბულის ლოდი გადააგორეს და აღმოაჩინეს, რომ ღვთისმშობელი უფალმა მკვდრებით აღადგინა და ხორცილთა ზეცაში აღამალა. ამიტომ ეკლესია ღვთისმშობლის აღსასრულს მიძინებას უწოდებს.

ზურაბ იაკობიშვილი – კოლონეთის სპორტსმენის ტურნირის გამარჯვებულია

2017 წლის 7-9 ივლისს პოლონეთის დედაქალაქ ვარშავაში ჩატარდა დიდი სპორტსმენის ტურნირი თავისუფალ ჭიდაობაში.

ეს ტურნირი მნიშვნელოვანი იყო იმი-თომ, რომ მასში მონაწილეობას იღებდნენ მსოფლიოს უძლიერესი მოჭიდავეები, რომლებიც აგვისტოს შუა რიცხვებში ისპარეზებენ საფრანგეთის დედაქალაქ პარიზში მსოფლიო ჩემპიონატში.

ჩვენი ქვეყნის ღირსებას ამ ტურნირზე იცავდა საქართველოს და სპორტსმენის ტურნირების მრავალგზის გამარჯვებული, რიოს ოლიმპიადის მონაწილე, საქართველოს ნაკრების №1 მოჭიდავე, (თავის წონაში 65 კგ.) ჩვენი თანამემამულე ზურაბ იაკობიშვილი.

მას წონა რომ არ დაეკლო, (საერთოდ იგი გამოდის 65 კგ. წონით კატეგორიაში) ნაკრების მწვრთნელმა ნება დართეს გამოსულიყო უფრო მაღალ 70 კგ. წონით კატეგორიაში.

მის სასახლოდ უნდა ითქვას, რომ მან ეს მნიშვნელოვანი გამოცდა წარმატებით ჩააბარა, დაამარცხა ყაზახეთის ორი წარმომადგენელი, ასევე გერმანელი, თურქი და რუსეთის ნაკრების №1 მოჭიდავეები. ზურაბ იაკობიშვილმა ყველა შეხვედრა მაღალ დონეზე ჩაატარა, განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს ფინალური შეხვედრა, სადაც მან იოტისოდენა შანსიც კი არ დაუტოვა რუსეთის ნაკრების 1 სპორტსმენს კადმი მაგამედოვს და ღირსეულად მოიპოვა ტურნირის ჩემპიონის ტიტული. მან კი უღირსი საქციელი ჩაიდინა, – ისე დატოვა ხალიჩა, გამარჯვებულს ხელიც კი არ ჩამოართვა. ამ გამარჯვების შემ-

დეგ მსოფლიოს თავისუფალი ჭიდაობის სპეციალისტებმა მსოფლიო რეიტინგში ზურაბი მეორე ნომრად დააყენეს.

როგორც აღვნიშნეთ, ზურაბი აგვისტოს შუა რიცხვებში საქართველოს თავისუფალი ჭიდაობის ნაკრებთან ერთად მიემგზავრება საფრანგეთის დედაქალაქ პარიზში, მსოფლიო ჩემპიონატში მონაწილეობის მისაღებად. ვუსურვოთ ზურაბს, მთელ საქართველოს, მის მწვრთნელს გივი მეტრეველს, მალხაზ როზომავილს, ვანო ჭანტურიძეს, რომ ზურაბი პარიზიდან მსოფლიო ჩემპიონის ტიტულით დაბრუნებულიყოს.

და ბოლოს, სასპორტო სკოლის სახელით მადლობა გვინდა გადავუხადოთ ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგებულს ბატონ ილია მუხეჯაბაძეს იმ თანადგომისათვის, რომელსაც ის იწვევს ჩვენი სკოლის სპორტსმენებისადმი.

ბატონი ილია ყველაფერს აკეთებს იმისათვის, რომ სპორტსმენებმა რაც შეიძლება მეტ შეჯიბრებებში მიიღონ მონაწილეობა, რათა ხელი შეუწყოს მათ შემდგომ წინსვლას და დაოსტატებას – აღნიშნა ჩვენი საუბარში მწვრთნელმა ბატონმა გივი მეტრეველმა.

მოხრანდით, – დაისვენეთ, გაერთიანდით და გაიკაშეთ სხეული

ზაფხული ძალაში შევიდა, ყველა ცდილობს თავი დააღწიოს სიცხეს და თავი შეაფაროს ჩრდილიან ადგილებს. ჩვენს ქალაქში კი ასეთი უამრავი, გნებავთ დურუჯი, ნახეის ხევი, ილიას ტბა და რომელი ერთი ჩამოვთვალოთ, სადაც ადამიანებს შეუძლიათ დაისვენონ. მაგრამ წყალში ბანაობა და იქ დასვენება მაინც სხვაა. საღამოობით ილიას ტბაზე უამრავი ადამიანი იყრის თავს, პატარებსაც და დიდებსაც შეუძლიათ აქ მთელი დღე გაატარონ, თუ როგორ, ამასთან დაკავშირებით გავსაუბრეთ ა(ა) იპ ყვარლის კულტურული მემკვიდრეობის სპორტულ-გამაჯანსაღებელი და დასასვენებელი ობიექტების დაცვისა და განვითარების ცენტრის დირექტორს, ბატონ მალხაზ ხაბარაშვილს.

– ბატონო მალხაზ, ზაფხულის სეზონი დიდი ხანია დაიწყო, თქვენს ტბაზე – ადგილობრივი მაცხოვრებლები და ტურისტული ნაკადი მოედინება. როგორი სეზონი გაქვთ, რამდენად მომზადებული შეხვდით ზაფხულის დამსვენებლებს?

– მოგეხსენებათ, წელს წვიმიანი ამინდების გამო სეზონი გვიან დაიწყო. ჩვენ მზადება სეზონისთვის დავიწყეთ ზამთრიდანვე. გავასუფთავეთ ტბის გარშემო მთლიანი ტერიტორია. ხმელი ხის ტოტები შეიჭრა და გასუფთავდა ეკალ-ბარისაგან. ადრე გაზაფხულზე ვიზრუნეთ ტბის შევსებაზე, რათა წყალი დაღეილიყო. მთლიანად დავასუფთავეთ ტერიტორია მდინარე დურუჯის მიერ შემოტანილი ნარჩენებისაგან. ბულვარის ტერიტორიაზე დაიბარა ნიადაგი, შეიკრიფა გაზონები, შეიღება ინფრასტრუქტურა და ა. შ.

– იყო წლები, როცა ზაფხული ისე არ ჩაივლიდა, რამდენიმე კაცი არ შეენიწრა ამ ტბას. წელსაც მოხდა ასეთი უბედურება. რამდენად არიან ხოლმე

მზად თქვენნი სამაშველო ბრიგადები, რომ ასეთი რამ არ მოხდეს? სად შეიძლება ვეძებოთ ამ უბედურების მიზეზი?

– გეთანხმებით, ბოლო 6 წლის განმავლობაში, რაც ფუნქციონირებს „ილიას ტბა“, მოხდა ორი უბედური შემთხვევა, რაც გამოიწვია ინსტრუქციის წესების უხეშმა დარღვევამ. სანაპიროზე, ყველგან, მისასვლელთან დგას ტრაფარეტები, რომლებიც აფრთხილებს დამსვენებლებს, რომ არ შეიძლება ალკოჰოლის მიღება სანაპიროზე. ტბას ემსახურება სამაშველო სამსახური შესაბამისი აღჭურვილობით, დილიდან გვიან საღამომდე. მაშველები აფრთხილებენ დამსვენებლებს, რომ არ შეიძლება ნასვამ მდგომარეობაში ტბაში შესვლა და აკრძალულ ადგილებში ბანაობა. ამიტომ მოსახლეობას ვთხოვთ დაცვან ინსტრუქციაში მითითებული წესები.

– ტურისტებზე რას გვეტყვით, რამდენად მასობრივია მათი შემოსვლის ნაკადი და როგორ ხვდებით მათ. რა სიურპრიზები გაქვთ მათთვის?

– როგორც ზემოთ მოგახსენეთ, ტუ-

რისტების რიცხვმა იმატა. წელს გაიხსნა რამდენიმე კაფე და სანაყინე. მოქმედებს გასახდლები და საშაპეები, რაც აუცილებლად კომფორტს უქმნის დამსვენებლებს. რაც შეეხება მომსახურებას, წინა წლებთან შედარებით მათმა რიცხვმა მოიმატა დახლოებით 20-25 პროცენტით. ტურისტების ნაკადი ძირითადად შემოდის რუსეთიდან, სხვა პოსტსაბჭოთა და არაბეთის ქვეყნებიდან, აგრეთვე აღმოსავლეთ ევროპიდან და აზერბაიჯანიდან.

– ერთის მხრივ მართლაც კარგი საქმე გაკეთდა, რომ ბავშვებისთვის განკუთვნილი საბანაო აუზი ცალკეა და დაზღვეულები ვართ, რომ პატარებს არაფერი საფრთხე არ შეექმნებათ ამ მხრივ, რამდენად უნდა გავრცელდეს ინფორმაცია იმის თაობაზე, რომ ტბა დაბინძურებული იყო ვადამდე ვირუსით – სოკოთი. რამდენად შეესაბამება და სინამდვილეს და რამდენად სარწმუნო ინფორმაცია იყო ეს და ახლა რა მდგომარეობაა ამ მხრივ?

– მოგეხსენებათ, ტბაზე მოქმედებს საბავშვო აუზი, რომელიც ყოველ მეორე დღეს იცვლება, სუფთავდება და იცვება ახალი წყლით. სამწუხაროდ, ხშირად გვიწევს ზრდასრული მოსახლეობისთვის იმის ხსენება, რომ აუზი განკუთვნილია ბავშვებისთვის და არა დიდებისთვის. რაც შეეხება ტორს, თითქოს ტბა დაბინძურებულია, გეტყვი, რომ ტბა არის გამაღწერი. გარდა ამისა, ყოველ გაზაფხულზე ჩამოდიან ბუნებრივი რესურსების და გარემოს დაცვის სამინისტროს შესაბამისი სამსახურები (ლაბორატორია), რომელიც გვაძლევს დასკვნას, რომ ტბა სასეხობით შეესაბამება ყველა სტანდარტს.

როგორ აღინიშნებოდა მარიამობის დღესასწაული საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში

ყოველწლიურად ღვთისმშობლისადმი მრავალი დღესასწაული მიძღვნილი. მათ შორის ხალხში 15/28 აგვისტო, ღვთისმშობლის მიძინება, მარიამობა გამოირჩევა. ეს ის დღეა, როდესაც წმინდა მარიამი იერუსალიმში გარდაიცვალა და თავად იესო ქრისტემ მიიღო მისი სული. ცოტა ხანში უფალმა იგი ხორციელდაც გაიყვანა ამ ქვეყნიდან.

როგორ აღინიშნებოდა მარიამობის დღე საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში?

ენოშ ღამაში (ივ. ჯავახიშვილის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტი):

– „მარიამობის დღესასწაულს წინ ორკვირიანი მარიამობის მარხვა უძღვის. მარხვა მძიმეა. დიდმარხვის მარიამობა მთელ საქართველოში დიდი უქმე იყო.

რაჭაშიც მარიამობა დიდი უქმე იყო. დილით ადრე ყველიან ან ქონიან განაგებდნენ და სანთელს ცეცხლში აკმევდნენ. დიასახლისი, რომელსაც ხელში განატყუნი და ღვინის ზედაზე ეჭირა, ილოცებდა და მარიამობის ძალასა და მადლს, მშვიდობას და მომავალი მარიამობისთვის კარგად ყოფნას შესთხოვდა. განატყუნი ოჯახის ყველა წევრი შეჭამდა. სადილისთვის საკურთხის, მიცვალებულის მოსახსენებელ სუფრას გაამზადებდნენ. საამისოდ 7 ყველიან ან ქონიან სულის პურს გამოაცხობდნენ, მოხარშავდნენ შაშხს, ქათამს, სუფრასზე აუცილებლად უნდა ყოფილიყო 1-2 კერძი, ლავაში და ერთი სანთელი. თუ ოჯახის ახალი მიცვალებული ჰყავდა, უნდა დაეკლათ ცხვარი, მეტი პურიც გამოეცხობა და სუფრა მღვდელს უნდა ეკურთხებინა.

ლენინგრადში როგორი ღარიბიც უნდა ყოფილიყო ოჯახი, რამითი მაინც გაიხსნილებოდა. დიასახლისი დილით ადრინადად ეზოს ხეჭვავდა, 3 სულის პურს აცხობდა, კლავდა ქათამს ან შაშხს ხარშავდა, ლავაშებს აცხობდა, ჩამოქნიდა სანთლებს, რათა მიცვალებულებისთვის სუფრა წაედგა ანუ გაეშალა, რაც ამ დღისთვის აუცილებელი იყო. გამწვლი სუფრასზე დგამდნენ ღვინის სავსე ჭიქებს და დებდნენ ყველაფერ იმას, რაც ახალი შემოსული იყო. დიასახლისი ილოცებდა და „მარიამობის გამწენ ძალას“ მიცვალებულების ცხოვნებას და მისი შთამომავლობის კარგად ყოფნას შესთხოვდა. ეს დღე განსაკუთრებით სოფელ ლესინის დღეობა იყო და აქ დიდძალი საქონელი იკვლევებოდა. ერთხელ 20 ხარიც კი დაკლულა. ხარებს წვრილ საქონელსაც მიუხატებდნენ. სოფელში ამ დღესაც დიდი სტუმრიაზობა სცოდნიათ. მოკეთებდნენ მამინ ეპატყუბოდნენ, თუ მათი სოფლის სალოცავს დღესასწაული არ ჰქონდა. იმდროინდელი სუფრები, რომლებიც სამი დღე არ ლავებოდა, ხალხი ერთმანეთთან გადადიოდა სტუმრად, მხოლოდ ღამეს აუცილებლად მთავარი მასპინძლის ოჯახში ათევდნენ.

მარიამობისთვის შეთქმულ საკლავს სალოცავში მიიყვანდნენ, მიიტანდნენ ჩამოქნილ სანთელს, ფულს და მღვდელი საჯაროდ აცხადებდა, ვინ რა მიიყვანა თუ მიიტანა.

მარიამობას ანუ მარიამობას სამეგრელოში მარამონას/მარამონის ეძახდნენ. ეს დღე მიცვალებულთა მოხსენიების დღეც იყო და ახალი მიცვალებულის პატივს იმ დღემდე ახალ ხილს ეხობოც კი არ მონყევდნენ. წინა საღამოს თბილისის ტოტებით დაჯვარდა იცოდნენ, ანუ თბილისის ტოტებით მიჰქონდათ ყანაში და სხვაგან. ამ დღეს სამეგრელოში ის წესები სრულდებოდა, რაც დანარჩენ საქართველოში ჭიაკოკობის დროს. თუ მარიამობა მარხვის დღეს დაემთხვეოდა, სტუმრები დღეობის უმასპინძლოდნენ და მეორე სახსნილო დღეს ღვინის ხორცი აგრძელებდნენ. აღდგომიდან მოყოლებული ყოველ კვირას და უქმე დღეებში ხალხი მინდვრად გადიოდა მოსახლენად, რასაც ჯარობა ეწოდებოდა. მარიამობის ჯარობა იმ წელს ბოლო ჯარობა იყო.

გურიამი ამ დღეს თავმარიობას, ყვემარიობას, ჩიტმარიობასაც უწოდებდნენ.

კახეთში მარიამობას საყოველთაოდ ცნობილი აწყურის წმ. გიორგის დღესასწაული იმართებოდა. მლოცველი თეთრი გიორგის ეკლესიაში წინა დღეს, ზოგიც უფრო ადრე მიდიოდა. მლოცველები აქ მთელი კახეთიდან, თუშ-ფშავ-ხევსურეთიდან, ქართლიდან, ერწო-თიანეთიდან იყრიდნენ თავს. აქ დღესაც ბევრი ხალხი მიდის.

მლოცველები თავდაპირველად ეკლესიას მარჯვნიდან მარცხნივ სამჯერ ან შეიძლება შემოუვლიდნენ. წინ მიდიდნენ

ქალები. მათ მამაკაცთა გუნდი მიჰყვებოდა. ორივე გუნდი რიგ-რიგობით გალობდა „დიდებას“: „დიდება და ღმერთსა დიდება, წმიდა გიორგი ცხოველი, შენს სალოცავად მოველო“.

საღამოს, როდესაც ზარს დარეკავდნენ, ხალხი ეკლესიისთან იყრიდა თავს. აქ, ამ სალოცავში, როგორც სხვაგან, თავს იყრიდნენ მონა ქალები. მიაჩნდათ, რომ ამ მონა ქალებს ხატი ირჩევდა და ისინი ხალხს ღმერთის, წმინდანების, სალოცავების ნებას გადასცემდნენ, თან ხალხის ჯანმრთელობას, კარგად ყოფნას შესთხოვდნენ. მონა ქალებს თეთრი თავსაფარი ჰქონდათ თავზე ნაკურული, თეთრები ეცვათ, ფეხშიშველები იყვნენ, ზოგჯერ მათ თეთრი გიორგის ეკლესიის ჯაჭვი ჰქონდათ კისერზე. ისინი ეკლესიას დაჩოქილები უვლიდნენ გარშემო, გალობდნენ და კედლებზე ანთებულ სანთლებს აკრავდნენ. ერთი მონა ქალი კვირისტავით ბაშის ძაფს ართავდა და ეკლესიას გარშემო ახვევდა. რომელიმე მონა ისინი კი ზოგჯერ შესასვლელი კარის წინ დაეცემოდა და მღვდელს, მლოცველს, ვისაც ეკლესიაში შესვლა უნდოდა, მისთვის უნდა გადაეხიზებინა.

ხალხს სალოცავში შესვლით ცხვრები მიჰყავდა. დაკვლის წინ მიიყვანდნენ მღვდელს, რომელიც საკლავს სანთლით ბალანს შეუტუსავდა, იტყობდა: „წმიდაო გიორგი, შენინერ საღმრთო მონისა შენისა“ და შემწირველის სახელს წარმოთქვამდა. ისინი, ვისაც შეთქმული, დათქმული ჰქონდა შანას ტარება და ვადა უკვე გასვლიდა, მიდიდნენ ეკლესიის დიაკვანთან, რომელიც მათ შესანიერ საკლავს, საღმრთოს, ბალანს შეაჭრიდა და მონებს შანას შესხნიდა. შანა მათთვის იყო, ჯაჭვის მაგიერობას სწევდა და მონას ყელზე ჰქონდა შემოხვეული.

პირიქით ხევსურეთში მარიამობა მხოლოდ არხოტში აღინიშნებოდა, ხოლო პირაქეთში – სათემო გვერდში. ამ დღეს განსაკუთრებული წესები არ სრულდებოდა და მარიამობა პატარა დღეობად მიჩნდა. ასევე იყო ფშაველებიც.

თუშეთში მარიამობას ზოგან ლულსაც ადულებდნენ და საზიარო საკლავსაც ყიდულობდნენ, მაგრამ ძირითადად სუფრა სახლში მზადდებოდა. ეს დღე მიცვალებულთა დღე იყო. ყველა ოჯახი მიცვალებულისთვის სუფრას ამზადებდა, სოფლის საჯარზეც გამოიტანდა და ერთად მოიხსენიებდა გარდაცვლილთა სულებს. ისინი, ვისაც იმ წელს მცირეწლოვანი ბავშვი ჰყავდა გარდაცვლილი, სტომიან პურს აცხობდნენ და სანამ სუფრასთან დასხდებოდნენ, ბავშვებს ურიგებდნენ.

გუდამაყარში მარიამობას ხალხი ადგილობრივ ხატებშიც მიდიოდა და იქ აღნიშნავდა დღესასწაულს, მაგრამ ამ დღეს საერთო საგუდამაყარო სალოცავის, პირიქით ფუძის ანგელოზის დღეობა და ამიტომ ხალხი უმთავრესად იქით მიეშურებოდა.

ხალხის გადმოცემით პირიქე და ფუძის ანგელოზი და-ძმანი არიან. პირიქე სოფელ ჩოხშია, ფუძის ანგელოზი კი ხევსურეთში. თუ პირიქეს დღეობა შუა კვირამი ექნებოდა, ანუ მარიამობა შუა კვირას დაემთხვეოდა, მლოცველი გუდამაყარის ხევსურეთში მომდევნო კვირის პარასკევს მიდიოდა. ახოობაზე, ანუ ფუძის ანგელოზობაზე, საკლავი მზათს უნდა დაიკვას.

ხალხი პირიქეს ცის ნაპირამდე მოარულს, უყმო ყმის მშველელს ეძახის. ვინც უნდა თხოვოს, ყველას მშველიაო. თურმე ძველად ხევსურეთში კერპები ხალხს არ უშვებდნენ სალოცავად. ფხიტურზე ყოფილა პირიქე. ღვთის შვილებიდან მხო-

ლოდ ის შებრძოლება კერპებს და ბრძოლის შემდეგ ამ ადგილს საგუბია დარქმევიანო. პირიქეს იახლისთვის უთხოვია, მე თუ ვერ შევძელი კერპების დმარცხება, შენ დაემხმარეო, მაგრამ თავადაც გამკლავებია.

მლოცველები პირიქეში ღამისთევით მიდიან და მრავალი საკლავი (ცხვარი, კურატი) მიჰყავთ. დღემდე ხატში მიაქვთ ქადა-სანთელი. ხატში მისულ მლოცველს ქადა-სანთელი დეკანოზთან მიაქვს, რომელიც მიმტანს ლოცავს და სანთელს ანთებს. ქადას ძველად მთლიანად მას უტოვებდნენ, ახლა სახლში მოაქვთ. ქადას საწმინდაობის ეძახიან. დეკანოზს ზოგჯერ ფულსაც აძლევდნენ. დეკანოზი საკლავზეც ილოცებოდა. ამ დროს ხატის დროშა იყო გამობრძანებული. ყველა საკლავის დაკლავზე დროშას შერახებდნენ და ზარი ირეკებოდა. ყველა იქ მყოფი პირით აღმოსავლეთისაკენ დგებოდა, დეკანოზი საკლავს ანთებული სანთლით ბალანს შეუტუსავდა, დესტურები საკლავს ფეხებს დაუჭერდნენ, დეკანოზი ხანჯლით ყელს გამოჭრიდა, პატრონი კი ატყავებდა.

პირიქეში გაყავდათ ბავშვები და ხატში მიზარების წესს ასრულებდნენ. ამჯერადაც ოჯახს დეკანოზთან უნდა მიეყვანა საკლავი. დეკანოზი დაილოცებოდა, საკლავს დაკლავდა და თუ ბავშვი ბიჭი იყო, საკლავის სისხლს შუბლზე ჯვარს გამოუსახავდა, ხოლო თუ გოგონა იყო, მარჯვენა ხელის გულზე.

ხატში ფერისხას ასრულებდნენ. ძველად იგი ორსართულიანიც იყო. ფერისხას ამგვარ ტექსტზე მღეროდნენ:

„ჩვენი პირიქის კარხედა ხე ალვა ამოსულაო. იმას დაუსხამს ყურძენი, საქმელად შამოსულაო. იმის უქმელი ქალ-ვაჟი უდროოდ ჩამოშლილაო.“

ამანე ტექსტს სხვა ხატებშიც მღეროდნენ. როდესაც ხატში საკლავის ხორცი გახმადებოდა, იმდროინდელი სუფრა და იწყებოდა ღვინი, ცეკვა-სიმღერა, სადღეგრძელოები, ერთმანეთის გადაპატიებები.

ამ ხატობაზე ავადმყოფებსაც მკურნალობდნენ. როდესაც პირველად ხატს ანუ ჩვეულებრივ ჯვარს გამოამბრძანებდნენ, ეკლესიის კარის წინ ავადმყოფები პირველ იყვნენ განალოლები. უშუკესი დეკანოზი (ხატში შეიძლება რამდენიმე დეკანოზი ყოფილიყო) ავადმყოფებს სამჯერ დროშის ტარით ჯვარს გადასახავდა. თავზე, წელზე და ორივე მხარზე ამ ტარს დააჭერდა, ავადმყოფს ცალი ფეხით წელზე შეადგებოდა, ახლა უკვე ფეხს აჭერდა და სამჯერ გადახტებდა-გადმოხტებოდა. ამას ხატით გალახვას უწოდებდნენ. ამის შემდეგ დეკანოზი ჯვარს ლუდში ამოავლებდა და ამ ლუდს ავადმყოფს დააღვინებდა.

მიოვლებში მარიამობა საერთო სათემო დღეობა იყო. იკვლებოდა საერთო სათემო საკლავი, საერთო სათემო წესები სრულდებოდა და სუფრაც ერთი იმდროინდელი.

ხევში მარიამობა ცნობილი და ამ კუთხის მთავარი სალოცავის, გერგეთის სამების, დღესასწაულია. გერგეთში მარიამობაზე დღემდე მთელი ხევიდან მიდიან. მლოცველები მიდიდნენ ჩრდილო ოსეთიდან, სტავროპოლიდან. ესენი იყვნენ: რუსები, ბერძნები და სხვები. წირვა-ლოცვის გარდა იმდროინდელი საკლავი (ცხვარი, ხარი), რომლებსაც დეკანოზი კლავდა. იმართებოდა დღი.

მომამზადა ია გიმიზაშვილმა

ეს საინტერესოა მოღით გაიხსენეთ რისთვის დაიბადეთ, რა ცოდვები უნდა გამოგხსიდათ?

ხედვით ვიღაცას და პირველი დანახვისთანავე გგონიათ, რომ მთელი სიცოცხლე იცნობდით – როგორ განმარტავენ ამ ფენომენს ასტროლოგები

ასტროლოგი ხათუნა ნოელი სოციალურ ქსელში წინა ცხოვრებისა და რენკარნაციის შესახებ საინტერესო პოსტს აქვეყნებდა:

„როდესაც ამ ქვეყნად მოდივართ, მუდამ გვაქვს არჩევანი – სად დავიბადოთ, ვის გვერდით ვიცხოვროთ, ვინ გვიყვარდეს, ვინ გვტყულებს... ვირჩევთ ჩარჩოს, და მერე... არჩევანი უკვე მხოლოდ ამ ჩარჩოს ფარგლებშია – ნაივადი ერთი კიდისკენ, თუ მეორისაკენ, თუ ადგილი ვტკეპნით.“

საქმე იმაშია, რომ პირველი არჩევანი ჩვენ ალარ გვახსოვს. ეს იმისთვისაა საჭირო, რომ თუ გვეცოდინება, რომ ეს მხოლოდ როლია, არასერიოზულად მივივადებოთ ტკივილებსაც, სიხარულსაც. არადა იმიტომ ვიბადებით, რომ განცდების საშუალებით გაგინმოდით, გავსუფთავდეთ, ავმალდეთ პირველყოფილ სისრულემდე.

რისთვისაა ეს საჭირო? ალბათ იმისთვის, რომ რადგან ჩვენ აბსოლუტის ანუ ღმერთის ნაწილები ვართ, უნდა შევცაბამებოდეთ მის ქათხათა სინათლეს, და ყოველი ბნელისაგან განვთავისუფლდეთ.

ეს ყველაფერი ქვეცნობიერს ახსოვს, სწორედ ამიტომ სიზმარში გადასვლისას, ან მედიტაციისას რაღაც ინფორმაციის ნაწილი შესაძლოა მოგვეწოდოს დასახმარებლად, რომ იმ გზაზე მოვმართო ჩვენი თავი, რისთვისაც მოვედით ამ ინკარნაციაში.

ვინც მინიშნებებს ვერ ხედავს, იმას სამყარო გაფრთხილებს უგზავნის. ეს სიგნალები შესაძლოა იყოს დაბრკოლებები, ან ავადმყოფობები. ზოგჯერ სერიოზული პრობლემები. როგორც წესი ასეთი მომენტები კარგულ წლებს ემთხვევა...

თუ ამ სიგნალებს ადამიანი ყურს არ ათხოვებს, შესაძლოა ის დროებით წაიყვანოს და, ასე ვთქვათ, კარგად შეაჯანჯლარონ. კლინიკურ სიყვლეულე ვსაუბრობ. უკან დაბრუნებული ადამიანები ცოტა ხანში „აგნებენ“ თავიანთ გზას – ზოგი „მოულოდნელად“ ხატვას იწყებს, ზოგი ქველმოქმედებით კავდება, ზოგი ეზოთურიაში ებმება... ცვლილებები მრავალგვარი შეიძ-

ლება იყოს... მაგრამ ყველა ჩვენს უკეთესობისაკენ შეცვლას ემსახურება.

ჰო, კიდევ – სხვა ადამიანები... ალბათ შეხვედრიხართ ვიღაცას და პირველი დანახვისთანავე რაღაც გიგრძნობთ, ზოგჯერ უსიამოვნო, ზოგჯერ პირიქით. ხანდახან გგონიათ, რომ მთელი სიცოცხლე იცნობდით ერთმანეთს, როგორც წესი, ასეთი შეგრძნება ორივე მხარეს აქვს ხოლმე. და არც ცდებით – მართალი მთელი ცხოვრება იცნობდით, ოღონდ... სხვა ცხოვრებაში. იქ შესაძლოა დები იყავით, ან ძმები, ან მეუღლეები, ან დედა-შვილი, შესაძლოა ძიულად ერთმანეთი, მტრობდით კიდევ. და ახლა მამინ დაგროვილი ვალების გასასტუმრებლად შეხვდით. მინახავს სინასტრია, სადაც თითქმის ყველაფერი იდეალურადაა. მაგრამ წყვილი არადა არ ქორწინდება. რატომ? იმიტომ, რომ წარსულ ინკარნაციებში ერთმანეთს არ იცნობდნენ, ეს მათი პირველი შეხვედრაა. არადა მეუღლეები სინამდვილეში ერთმანეთი გვიყვარს. არავის არაფერ არ სძულს. იმიტომ, რომ რეალურ უნივერსალ ჩვენ ყველანი ერთნი ვართ – მთლიანის შემადგენელი ნაწილები.

თუ ვიმე აქ „ცუდის“ როლს თამაშობს, ეს ჯერ კიდევ არ ნიშნავს, რომ ის მართლა ცუდია. სამყარომ უკეთ იცის.

ის „ცუდი“ შესაძლოა იმისთვის მოვიდეს, რომ ვიღაცას ატკინოს, რათა იმ მეორემ პატიება იხსნას. ჯერ კიდევ დაბადებამდე შეთანხმდნენ ამაზე. სამწუხაროდ ალარ ახსოვთ, სამწუხაროდ ბრძაბი იყავით... ჩივიან – რატომ, ღმერთო, რატომ? გიყვარდეს მტერი შენი – პასუხობს უფალი. მაგრამ უსმენს კი ვინმე?

მოდით, გაიხსენეთ რისთვის დაიბადეთ, გაიხსენეთ რა ცოდვები უნდა გამოგეყვიდათ როცა აქ მოდიოდით, ვისი ვალებით გაქვით... და ნუ გაკილავთ სხვებს იმისათვის, რომ თქვენგან განსხვავებულად სცოდავენ. ჩვენ ხომ ყველანი ვცოდავთ? ...

მოგზაურობით, – დაისვენეთ, გაართმეთ და გაიკაჟეთ სხეული

დასაწყისი 1-ულ გვ-ზე

– როგორც ვიცით სპორტული გაჯანსაღების მიზნით, გაქირავებულნი გაქვით ველოსიპედები, კიდევ რა სპორტული-გამაჯანსაღებელი საშუალებები შეიძლება ისარგებლონ თქვენთან მოსულმა ადამიანებმა და ფინანსურად რამდენად ხელმისაწვდომია მათთვის?

– გარდა ხმელეთის ველოსიპედებისა, ტაბაზე ქირავდება წყლის ველოსიპედებიც, დამსვენებლებისთვის მისაღებ ფასებში. გარდა ამისა, გვაქვს ფეხბურთის, ხელბურთის, ფრენბურთის, კალათბურთის მოედნები, აგრეთვე ჩოგბურთის კორტი, პლაჟის ხელბურთის და ფრენბურთის მოედნები, სავარჯიშო მონყობილობები, საქანელები, როგორც ბავშვებისათვის, ისე დიდებისათვის. ყველა სპორტული მოედანი ღამით განათებულია და არის უფასო.

– ბატონო მალხაზ, ყვარლის შემოსავალში გახსნილ ახალ საბავშვო-გასართობ ცენტრსაც თქვენ ხელმძღვანელობთ. ყველა მივსალმება ამ კეთილმოხლოურ საქმეს, მაგრამ არ შეიძლება არ აღინიშნოს, რომ პარკის დამსვენებლები გულისტკივლის გამოთქვამენ იმასთან დაკავშირებით, რომ მათი ფინანსები ვერ წვდება იქ დაწესებულ ფასებს, ამიტომ ზოგიერთი ახალგაზრდა მონარბად გულისტკივლით ტოვებს იქაურობას. როგორ შეიძლება შევუმსუბუქოთ ეს ტკივილი ჩვენს მონარბებს? თუ გვექნება ამის საშუალება?

– ყვარლის შემოსავლელ პარკში ყველა სპორტული მოედანი, სავარჯიშო მონყობილობები, საქანელები, საბავშვო-საქურაო ატრაქციონები არის უფასო და ყოველდღიურად ასობით ბავშვი თამაშობს, ერთობა და კმაყოფილება მიდინას ხალხში. რაც შეეხება ელექტრომობარებისა და ცხენების კარუსელის ფასს, ღირს 1 ლარი, რომელიც, ვფიქრობ არც ისე ძვირია და ხელი მიუწვდება ყველას.

– გარდა ამისა, ყოველდღიურად გვაქვს საქველმოქმედო აქციები. მოსახლეობა კმაყოფილია და მადლიერებას გამოხატავს მუნიციპალიტეტის გამგებლის, ბატონი ილია მუქელაშვილის მიმართ, რომლის ინიციატივითაც აშენდა არსებული პარკი.

– ბატონო მალხაზ, რა გაქვთ გეგმები შემდგომისთვის ჩვენი მოსახლეობის საკეთილდღეობა?

– მომავალი წლიდან პარკში დავგეგმილი გვაქვს რამოდენიმე ახალი ატრაქციონის დამონტაჟება. თავისუფალ ტერიტორიებზე მინის შეტანა და ბალახის დაგება.

– რას გეყოფით ჩვენს მოსახლეობას? – მობრძანდით, დაისვენეთ, გაერთეთ, გაიკაჟეთ სხეული. ამასთან ერთად, გვაქვს სათხოვარი, ნუ შეხვალთ წყალში ნახვამ მდგომარეობაში, ნუ დაანახავს ნებთ როგორც ტყის, ასევე პარკის ტერიტორიას. რამეთუ, ეს ყველაფერი ჩვენი შვილების, მომავალი თაობებისათვის არის განკუთვნილი.

გმადლობთ. ესაუბრა დალი ტატულიშვილი

ყვარლის მუნიციპალიტეტის საპრივატიზაციო ოპიქტი (პირობიანი აუქციონი)

ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგებლის ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა

№ 704 17 / აგვისტო / 2017 წ.

ყვარლის მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებული ქონების პრივატიზაციის მიზნით საჯარო (პირობიანი) აუქციონის გამოცხადების შესახებ

საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“-ს 54-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ე“ ქვეპუნქტის; 61-ე მუხლის მესამე პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის; „მუნიციპალიტეტის ქონების პრივატიზაციის, სარგებლობისა და მართვის უფლებით გადაცემის, საწყისი საპრივატიზაციო საფასურის, ქირის საფასურის, ქირის საწყისი საფასურის განსაზღვრის და ანგარიშსწორების წესების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 8 დეკემბრის №669 დადგენილებისა და ყვარლის მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში 2015 წლის 10 თებერვლის №4 დადგენილების „ყვარლის მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებული ქონების საჯარო აუქციონის ფორმით პრივატიზაციის, საწყისი საპრივატიზაციო საფასურის განსაზღვრისა და ანგარიშსწორების წესის დამტკიცების შესახებ“ თანამხმედ

გზრძანება:

- გამოცხადდეს პირობიანი საჯარო აუქციონი მუნიციპალიტეტის ქონების პრივატიზაციის მიზნით და დამტკიცდეს აღნიშნული ქონების აუქციონის ფორმით პრივატიზაციის გამოსაქვეყნებელი ინფორმაცია (დანართი №1).
- დაევალოს ყვარლის მუნიციპალიტეტის საპრივატიზაციო და სააუქციონო კომისიის თავმჯდომარეს მალხაზ ხიზანიშვილს აუქციონის შესახებ ინფორმაციის კანონმდებლობით გათვალისწინებულ საინფორმაციო საშუალებებში გამოქვეყნება.
- აუქციონის ჩატარება უზრუნველყოს ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგებლის 2015 წლის 11 მაისის №330 ბრძანებით შექმნილმა ყვარლის მუნიციპალიტეტის „საპრივატიზაციო და სააუქციონო“ კომისიამ.
- ბრძანება ძალაში ხელმოწერისთანავე.
- ბრძანების გასაჩივრება შესაძლებელია გურჯაანის რაიონულ სასამართლოში ერთი თვის ვადაში (მის: ქ. გურჯაანი, სანაპიროს ქ. საწაპიროს ქ. #24).

ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგებლის ილია მჭედლაშვილი

აუქციონში გამარჯვებულის გამოვლენის კრიტერიუმია: მაქსიმალური ფასის შემთავაზება, რომელიც უნდა აღემატებოდეს გამოცხადებულ საწყის ფასს ბიჯის გათვალისწინებით.

2. სააუქციონო პირობები: მყიდველი ვალდებულია 1 წლის განმავლობაში ხიდის განახლებიერის, კუნძულის და არსებული თავისუფალი მიწის ინფრასტრუქტურული პროექტების განვითარებისთვის გაილოს 1 350 000 ლარის ინვესტიცია, მუნიციპალიტეტის შემდგომში პოპულარიზაციის მიზნით.

1. მუნიციპალიტეტის ქონების პრივატიზაციისას ქონების შემქმნი შეიძლება იყოს საქართველოს ფიზიკური პირი ან კერძო სამართლის იურიდიული პირი ან ასეთ პირთა გაერთიანება, რომლის ქონებამაც მუნიციპალიტეტის

ლოტის №	ქონების დასახელება და მისამართი	სასოფლო მიწის ფართობი (კვ.მ.)	შენობა-ნაგებობის ფართობი (კვ.მ.)	საკადასტრო კოდი	საწყისი ფასი (ლარი)	„ბე“ (ლარი)	ბიჯი (ლარი)
1.	ქ. ყვარელი, ილიას ტბის ტერიტორია	6583	-	57.06.51.243	262170	52434	13110

ქალღმერთი, ქალღმერთი, გვირგვინი, გვირგვინი, გვირგვინი

ქართული მედია საშუალებები დიდი ხარზივით ავრცელებენ გაეროს ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის ინფორმაციას იმის შესახებ, რომ შობადობის მკვეთრი შემცირების გამო საქართველო მომავლად ერთა შორის მოიაზრება.

ვერ მოგართვით, ბატონებო! სანამ საქართველოს ცისქვეშეთში ერთი ადამიანი მინც დბობდაეს ქართულად მოლაპარაკე, საქართველოს უკვდავება ვეარდანილია უფლისაგან.

სწორედ ამ უკვდავების გამოახილია ეს პატარა ლექსი რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის შ აგვისტოს ომის ფონზე.

ცოტა ხართ და გადაშენება ვით მცირე ხალხთა თქვენი ზედია! – რას დაგეჩხაიხართ?! ჩვენ უკვდავება დაბადებიდან დაგვებდებიან.

ზაქრო გუთიაშვილი

ნიკოლოზ ბარათაშვილი

მწვენიდ ჩაფლულ ბუნებაში ისმოდა ბავშვების ტკბილი სმები. – ტატო, შეხედ რა ლამაზია ჭიამაია, აფრენას ლამობს, მაგრამ ვერ ახერხებს.

– ეკატერინე ქიამაია ხელის გულზე მოითავსა და უჩურჩულა: – გაფრინდი ჭიამაია-ო, თან ელიმებოდა, რასაც ფიქრობდა მოერიდა ხმამალა თქმა, თითქოს ჩაესმა ალერსიანი სიტყვები მწერს, აფრინდა და უცებ ტატოს მკერდზე შეაფრინდა, გაოცებულნი დარჩნენ, ეკატერინეს მეტყველი თვალები სიხარულისგან გაუბრწყინდა, თავის ფიქრს ფიქრითვე უშასუბა. – ნუთუ? – აღფრთოვანებას ვერ მალავდა, თავი ბედნიერად იგრძნო.

ჭიამაიას სწრაფი აფრენასავით გაფრინდა წლები.

ტატო გრძობდა ცხოვრების უკუღმართობას, არ ეუბებოდა, რადგან პოეზიის მოტრეფელი ლექსებში ხედავდა შევბას, მას ხომ ყოველ სტრიქონში ტრფალი მიჯნური სულის გრძობებით ჰყავდა ჩაქსოვილი და ასეც იყო: ალექსანდრე ჭყაჭყაძის ოჯახში წვეულებაზე მონონება დამსახურა, რომელიც მთელი არსებით ეტრფოდა სილამაზის ნაზ არსებას ეკატერინეს, რომელსაც თვით კაბაში გამოწყობილ ყელი შულის ნუკრით მოეღერებინა და მოხიბლული უსმენდა, ეს რას

წმონავდა მისთვის არავინ იცოდა, არავის ესმოდა ეკატერინეს გარდა, ეგონა ყველაფერი ამით გაუმართლებოდა, სიცოცხლე გაულამაზდებოდა, მაგრამ რა იცოდა ცხოვრება რა სიმწარეს უმზადებდა, მუხივით დაეცა თავხარი, რომ გაიგო ეკატერინე დადიანს მიჰყვებოდა, ფიქრობდა: – ნუთუ, იმიტომ, რომ ვარ გლახაკი, ფუფუნებაში აღზრდილ ეკატერინესათვის ასეა საჭირო.

– ნუთუ, იმიტომ, რომ ვარ მახინჯი ეკატერინესათვის რაინდია საჭირო, ან იქნებ ყოველი მისი მოქმედება მხოლოდ შეცოდების მიზნით იყო: – ო, არა, არა, – ეს ხომ მისთვის უფრო მწარე ხვედრი იქნებოდა.

– ო, არა, არა, – დაფიქრებაც კი არ სურდა.

ბედკრულს სული ეტანჯებოდა, მაგრამ მტკიცედ სჯეროდა ერთ ბედნიერებას ვერავინ წაართმევდა, პოეზიის სიყვარულს, რადგან ეკატერინე ყოველთვის მასთან იყო.

მერი პატარაქვიციანი, მარტი. 1986 წ.

ნიმონიანიშვილი

ნიმონიანიშვილი

ბავშვობაში კარგად ახსოვს მოფარფატე პეპლებს დასდევდა, როგორ ხიზლავდა მათი ნავარდი, უნატრია მათნარი ფრენა. თითქოს ახდლო შეგომის ნატვრა. თეატრის დიდ სცენაზე ბალეტის თეორი კაბით დაფრინავს ნაზად, ელასტიურად, მას ვერ მისწვდებოდა, როგორც მამინ ვერ მისწვდა პეპლებს, რომ მოფერებოდა, ახლა კი მას მსოფლიო მაყურებლები ეფერებოდა შეტახილებით: ნინო! ნინო! – მაღლობა – ამბობს ლიმლით ნინო ყვავილებით ხელდამწვენებული, ყვავილები, ბევრი ყვავილები, მაგრამ არსადაა ის მინდვის ყვავილები, მამინ პეპლები რომ აფრინდებოდნენ.

1987 წ. თებერვალი, მერი პატარაქვიციანი

არქივის შენობას დროული მიხედვა სჭირდება

სამწუხაროა, რომ ვამბობთ ყოფილი. ერთ დროს ამ შენობაში განთავსებული არქივი, მისი თანამშრომლები კეთილსინდისიერად და პატიოსნად ემსახურებოდნენ რაიონის მოსახლეობას. მაშინდელმა არქივის გამგემ, ან განსვენებულმა ქალბატონმა მაყვალა სამიტაშვილმა რა აღარ ილონა, რომ რაიონის ახალი არქივის შენობა ჰქონოდა. მაგრამ მთავრობის გადაწყვეტილებით, მოხდა არქივის გაერთიანება და ჩვენი არქივიც თელავის არქივს შეუერთდა. დარწმუნობა პატრონის გარეშე. დღეს რომ იქ შეიხებოდ, საგალალო მდგომარეობა დაგვხვდებოდა. ვერ კიდევ ცოტა ხნის წინ შენობა ბავშვების და მშობლების დაუდევრობის შედეგად

მთლიანად დაწვას გადაურჩა. ახლა გარშემომყოფმა ზოგიერთის ავმა ხელმა შენობა მთლიანად მინასთან გაასწორა, დაიწყეს რკინის კარ-ფანჯრების ჩამოღება, რამდენიმე ხნის წინ კი იქვე მდგარი ხის დაცემის შედეგად ჭერი ჩამონგრევის პირასაა; იქვე მცხოვრებლებმა, რომლებსაც მართლა ძალიან სტკივათ გული, ჩემთან საუბარში აღნიშნეს, რომ შენობა დაწვრევის და განადგურების პირსაა მისულს, ახალგაზრდები შივ შედიან და მთლიანი შენობა რომ იტყვიან ტყუალეტადაა ქცეული. ჩვენს ქონებას ჩვენ თვითონ თუ არ ვუპატრონეთ და არ დავიცავით, ყველაფერი დაგვეწვევა.

გულშემატკივარი

მეცნიერები და ექიმები გვაფრთხილებენ,

ფიტოთერაპია

დაამუშავეთ დიაბეტს, სიმსივნურ წარმონაქმნებსა და სიმსუქნეს! გაყინულ ლიმონს ჯადოსნური თვისებები აქვს!

უკვე მრავალმა კვლევამ ცხადყო, რომ ლიმონს შესანიშნავი სამკურნალო თვისებები გააჩნია. მაგრამ, შეიძლება არ იცოდეთ, რომ გაყინულ ლიმონს ჯანმრთელობისთვის ბევრად უფრო მეტი სარგებელი მოაქვს. ლიმონს აუცილებლად კანინადა ყინავენ, რადგან ამ დროს კანი რბილდება და მისი ქაბა ადვილია. ლიმონის კანი დიდი რაოდენობით ნუტრენებს შეიცავს, რაც სისხლში ქოლესტერინის დონის შემცირებას, იმუნიტეტის სიძლიერეს და კიბოს პრევენციას უზრუნველყოფს. იგი ასევე შეიცავს ანტი-მიკრობულ, სოკოს საინააღმდეგო და ანტიბაქტერიულ ნივთიერებებს. მისი რეგულარული მოხმარება ორგანიზმში პოზიტიურ ცვლილებებს იწვევს:

- ამცირებს ინსულტის განვითარების რისკს;
- გამოიყენება კიბოს პრევენციისთვის;
- აძლიერებს იმუნურ სისტემას;
- აქვს ანტიბაქტერიული მოქმედება;

- ამცირებს ასთმის სიმპტომებს;
- ებრძვის შფოთიანობასა და ნერვულ დაძაბულობას;
- ასუფთავებს ლეიძლას და თირკმელებს;

ეფექტურად წვეს ცხიმებს. კვლევებმა ცხადყო, რომ ლიმონის კანი ეფექტურია სიმსივნური წარმონაქმნების 100-მდე სახეობის მკურნალობის დროს. მან შეიძლება უკეთესად იმოქმედოს, ვიდრე ტრადიციულმა ქიმიო და სხივურმა თერაპიამ.

როგორ მოვაშალოთ ლიმონის ყინული:

გარეცხეთ ლიმონი ცივი წყლით და გაამშრალეთ, დეზინფექციისთვის ვაშლის ძმარი გადაავლეთ და მაცივარში, საყინულეში შედეთ. აქ მხოლოდ 12 საათით გააჩერეთ, შემდეგ გამოიღეთ და კანინადა გახეხეთ მთლიანი ლიმონი. მიღებული მასა მოათავსეთ ყინულის უჯრაში, სადაც სითხეს ვყინავთ და როცა გნებავთ მამინ გამოიყენეთ!

„მასთან მიკარავითაც ყველა დაავადებას მოირჩენ“ – რეჰანის ჯადოსნური თვისებები

„მასთან უბრალოდ მიკარავითაც ყველა დაავადებას მოირჩენ, მასზე ლოცვით ყველა შიშს განდევნი“ – ეს გახლავთ ინდუიზმის წმიდა წიგნ „სკანდა პურანიდან“ მონაკვეთი, სადაც რეჰანის ჯადოსნურ თვისებებზეა საუბარი. რეჰანი შეიცავს 1, 5 % ეთერზეთებს, 6% ტანინებს, საპონინებსა და გლიკოზიდებს. მისი სურნელიც სწორედ ეთერზეთების შემადგენლობით აიხსნება. გარდა ამისა, იგი შეიცავს ვიტამინ C, B2, PP, პროვიტამინ A-ს, შაქარსა და კაროტინს. რეჰანი შესანიშნავად ასტიმულირებს იმუნურ სისტემას, იცავს ორგანიზმს ინფექციებისაგან. ბოლოდროინდელმა კვლევებმა აჩვენა, რომ იგი ხელს უშლის კიბოს უჯრედების განვითარებას. რეჰანს შეუძლია თითქმის ყველა სახის დაავადების მკურნალობა; იქნება ეს რესპირატორული, ვირუსული, ბაქტერიული თუ სოკოვანი, სასუნთქი გზების ინფექციები ბრონქიტი (მწვავე და ქრონიკული), ასთმა (შეამცირებს ანთებას და დაამშვიდებს სუნთქვას. ზოგჯერ აღმოფხვრის ასთმის მიზეზს). იგი ეფექტური სიცხის დამწვევია, შლის ფილტვებსა და ცხვირში წარმოქმნილ ზედმეტ ლორწოს. ასევე, შლის მსხვილ ნაწლავში წარმოქმნილ აირებს. აძლიერებს ნერვულ სისტემასა და მეხსიერებას. აქრობს პირის ღრუში წარმოქმნილ უსამიფონო სუნს. აძლიერებს კბილებს და ხელს უშლის კარიესის განვითარებას.

რეჰანი შეიცავს ვერცხლისწყალს, ამიტომ მისი ხშირად დაღვწვა არ არის რეკომენდირებული. უმჯობესია, თუ მისგან მომზადებულ სალათს მიირთმევთ. მეცნიერებმა დაადგინეს, რომ რეჰანი შეიცავს ანტიოქსიდანტებს, ნივთიერებებს, რომელიც ხელს უშლის კიბოს უჯრედების წარმოქმნას. რეჰანი გამოიყენება მეტეორიზმისა და კუჭ-ნაწლავის სხვადასხვა დაავადებების დროს.

მის შემადგენლობაში შედის ფერმენტები, რაც ხელს უწყობს ცხიმის დანეწას და წონის კლებას. რეჰანისგან შეგიძლიათ სასმელიც მოამზადოთ: მის ახალ ფოთლებს დაასხით 1 ლიტრი წყალი და ადუღეთ. გადაწურეთ და 1 ს/კ თაფლი დაუმატეთ. ეს სასმელი აუმჯობესებს სისხლის მიმოქცევას, გონებრივ მუშაობას და იცავს ორგანიზმს ინფექციებისაგან.

ბაიკეთით იოდის გაღვა და ბათავისუფლდით 20-მდე დაავადებისგან! ამ მეთოდს ჯადოსნური თვისებები აქვს!

იოდის ბადე შეიძლება გამოიყენებულ იქნეს:

1. ადამიანის ორგანიზმში იოდის დეფიციტის დასადგენად;
2. ხევის საინააღმდეგოდ;
3. გაციებისა და ვირუსის სამკურნალოდ;
4. ჭრილობების დასამუშავებლად და შესახორციებლად.

ბა გაქვთ. ამ პრობლემას კვების რაციონის გამდიდრებით უნდა ეცადოთ. თქვენს რაციონში აუცილებლად ჩართეთ თევზი და ზღვის პროდუქტები, ისინი იოდის წყაროს წარმოადგენენ. თუ თქვენ არ გაქვთ იოდის დეფიციტი, მამინ გაუფლულებული ხაზის კვალი მეორე დღეს გაქვება.

რამდენად სასარგებლოა იოდის ძსალის ბაიკეთა ბაზის ღარი?

როდესაც საქმე სახეს ეხება სიფრთხილად საქმით. გაციების დროს, იოდის მკრთალი პატარა ხაზები გავლეთ ნესტოებში. გაციების დროს ასევე კარგია ფეხის გულზე იოდის ბადის გაკეთება. ჭრილობების, დაბეჭდვებისა და პოდარის დროს – იგი ხელს უწყობს დაზიანებებისა და სისხლჩაქცევების სწრაფად მოშორებას. თუმცა, მისი გამოყენება დაზიანებებიდან ერთი დღის შემდეგ არის რეკომენდირებული. პირველ დღეს შეგიძლიათ ნაჭერში გახეული ყინულები დაიდოთ და მხოლოდ მეორე დღეს ნაისვით იოდი. პოდარის დროს, პრობლემურ ადგილზე იოდის ბადე გაკეთეთ.

როგორ ბაიკეთით იოდის ბადე?

კოსმეტიკური ბამბის ჯოხი დასველეთ იოდში, პრობლემურ ადგილას ვერტიკალური და ჰორიზონტალური ხაზები გაკეთეთ. უნდა გამოიყენოთ მხოლოდ 5%-იანი იოდის ხსნარი. იოდი ხასიათდება კანში ადვილად შეღწევადობით. იგი იცავს ქსოვილებსა და სისხლძარღვებს მავნე ბაქტერიებისა და ვირუსებისგან.

იოდის ბადე ორგანიზმში იოდის ნაკლებობის დროს:

სტატისტიკის მიხედვით, მსოფლიო მოსახლეობის მესამედი იოდის დეფიციტს განიცდის. რაც ფარისებრი ჯირკვლის პრობლემებსა და ორსულობის პერიოდში, ბავშვის დაბადებიდან ფიზიკურ და გონებ-

რი შეზღუდულობას იწვევს. რათა დადგინდეს აკლია თუ არა თქვენს ორგანიზმში იოდი, არა არის საჭირო ტესტის ჩატარება. თქვენ მხოლოდ კანზე უნდა ნაისვით იოდის მცირე რაოდენობა. კონკრეტულად კი ბარძაყის შიდა ნაწილზე, გააკეთეთ იოდის ბადე, დაელოდეთ 3 საათი, თუ ხაზი გაუფერულდა ან გაქრა ეთქვენს ორგანიზმს იოდი აკლია. იმ შემთხვევაში თუ თქვენს კანს იოდის შესაწოვით 6-8 საათი დასჭირდა, ეს იმას ნიშნავს, რომ იოდის მცირე ნაკლებობა

აი, რატომ უნდა დაყაროთ მარილი კარავითან! მიზანი ბაბაოცავთ! ეს უნდა იცოდეთ!

თქვენ შეიძლება უცნაურად მოგეჩვენოთ, მარილი უძველესი დროიდან გამოიყენება, როგორც დეზინფექციისა და გამწმენდ საშუალება. მისი საშუალებით, სხვადასხვა ნივთების განწმენდასა და დეზინფექციისთვის შეიძლება. გარდა ამისა, იგი საკმაოდ იაფია. ბევრ მაღაზიაში იყიდება სანმენდი საშუალებები, მაგრამ ისინი ქიმიკატებს შეიცავენ, რაც ჯანმრთელობისთვის მავნეელია.

უფრო დეტალურად რისთვის შეგიძლიათ გამოიყენოთ მარილი:

თქვენს მინებს და დიდი ხნის განმავლობაში შეუწარმუნებს სისუფთავეს;

5. კანის გაახალგაზრდაობის – შეუერთო მარილი ლავანდის ან ზეთისუნის ზეთს. ნაისვით ეს ნარევი სხეულზე. რამდენიმე წუთი გაიჩერეთ და ჩამოიბანეთ. მარილი თქვენს კანს ახალგაზრდა და ჯანმრთელ იერს შესძენს;

6. აუმჯობესებს რეცხვის ხარისხს – სარეცხ მანქანაში რეცხვის დროს ცოტაოდენი მარილი დაამატეთ, იგი უნარჩუნებს სამოსს პირვანდელ სახეს და ადვილად იწმინდებს მას. ეს განსაკუთრებით სასარგებლოა, თუ სარეცხს მზეზე ამოშობთ;

7. ფარდებისა და ხალიჩების ფერების აღსადგენად – თუ გასურთ რომ თქვენს ფარდებს და ხალიჩებს ბუნებრივი ფერი დაუბრუნოთ, მარილიან წყალში ჩაალბეთ ნაჭერი, შემდეგ კი მისი საშუალებით განმინდეთ ისინი. ბევრად უფრო ეფექტურია მარილიან წყალში ოდნავ დაალბოთ ჩოთქი და ხალიჩები ისე განმინდეთ. ამ საშუალებით მას დაგროვილი ჭუჭყსაც მოაშორებთ და პირვანდელ ფერსაც დაუბრუნებთ.

1. მწერებისაგან დაცვა – თუ გასურთ, რომ ფანჯრებს, კარებსა და გარდერობს მწერები აღარ მიეკარონ, ამ ადგილებში მარილი დაყარეთ. იგი ასევე შეამცირებს სინეტის თქვენს სახლში;
2. ვერცხლის, თითბერის (ლატუნის) და სპილენძის ნივთების გასაწმენდად – ეს მეტალები ბუნებრივ შეფერილობას კარგავენ, თუ მათ პერიოდულად არ წმენდთ. შეურთეთ ერთმანეთს ვაშლის ძმარი და მარილი, ეს საშუალება ნებისმიერ ლაქასა და ჭუჭყს ამოიყვანს მეტად ადვილად;

3. კანალიზაციის გაწმენდა – ცოტაოდენი მარილი გახსენით ადუღებულ წყალში, ჩაასხით აბაზანისა და სამზარეულოს ნივთებში. მარილი გაიტანს დაგროვილ ციმბსა და ჭუჭყს, რაც მილების გაჭედვას თავიდან აგაცილებთ;
4. განმინდეთ ავტომობილისა და სახლის მინები – 2 ლიტრის კოვზი მარილი გახსენით 3, 5 ლიტრ თბილ წყალში. იგი ეფექტურად მოაშორებს ლაქებს

ი.ნ „პარაკისი“ უნიკალური მკურნალია! მისი მიღების წესი და დოზირება!

რუსი ექიმი ივან ნეუმეიკინი დიდი ხანია საზოგადოებას არწმუნებს, რომ წყალბადის ზეფანგი უნიკალური მკურნალია. მას ამის შესახებ წიგნი აქვს დაწერილი, სადაც დეტალურად აღწერს წყალბადის ზეფანგის სამკურნალო თვისებებსა და მიღების წესებს. ნეუმეიკინი ერთ – ერთ გამოსვლაში ამბობს: „ჩვენ ექიმები გვატყუებენ, როდესაც გვეუბნებიან, რომ ადამიანს, დღის განმავლობაში, მხოლოდ ერთხელ ან ორჯერ უნდა ქონდეს კუჭის მოქმედება. ეს არასწორია და ექიმი, რომელიც ამას გასწავლით არაპროფესიონალია. მე ინდოეთში გავიციანი ადამიანი, რომელმაც მასწავლა, რომ ყოველი ქაბის შემდეგ, კუჭის მოქმედება არის ნორმა“. პროფესორმა მას შემდეგ დაიწყო წყალბადის სასარგებლო თვისებების შესწავლა, რაც მსოფლიოში ლორის გრიპმა უამრავი ადამიანი მოკლა. პროფესორი ერთ – ერთ ინტერვიუში ამბობს: „როდესაც მე დამისცეს კითხვა ლორის გრიპთან დაკავშირებით, ის ჯერ კიდევ არ იყო რუსეთში გავრცელებული. მე ვუთხარი ყველას, რომ ეს ვირუსი არ არსებობს. ვილაგას სჭირდება ხალხის მოტყუება იმისთვის, რომ დიდი ფული გამოიმუშაოს ვაქცინის დამზადებით. ვირუსის თავიდან ასაცილებლად ყოველდღე გამოიყენებთ ცხვირი წყალბადის ზეფანგით, შპრიცის დახმარებით. 4 ჭიქა წყალში გახსენით 15-20 წვეთი წყალბადის ზეფანგი და შპრიცით ფერ ერთი ნესტო გამოიყენებთ, შემდეგ მეორე, ასე მოიქცეთ დღისა და საღამოს. თქვენს გარშემო ყველას ვირუსი ექნება, თქვენ კი არა. ის კლავს ნებისმიერ მავნე მიკრობებს, ვირუსებს, სოკოებს, ონკო უჯრედებს. ასევე საღ უჯრედებს აჯანსაღებს.“

ჩვენ ხშირად ვიყენებთ წყალბადის ზეფანგს დეზინფექციისთვის, მაგრამ ცოტამ თუ იცის, რომ მისი მიღება შინაგანადაც შეიძლება. იგი სხვადასხვა დაავადების სამკურნალოდ გამოიყენება. პროფესორი ნეუმეიკინი, ქიმიური პრეპარატებისა და ანტიბიოტიკების ნაცვლად, წყალბადის ზეფანგით მკურნალობას გვირჩევს.

სანამ მისი რაოდენობა 10 წვეთს არ მიაღწევს. კვირის განმავლობაში, წყალბადის ზეფანგის წვეთების რაოდენობამ 30-ს არ უნდა გადააჭარბოს. მისი მიღება მხოლოდ მშობიარე კუჭზე შეიძლება, იმ შემთხვევაში თუ მას ჭამის შემდეგ მიიღებთ, იგი საკვებთან რეცხვაში შევა და მისი მოქმედება ნეგატიური იქნება. ამიტომ, მას ან ჭამამდე 40 წუთით ადრე, ან ჭამიდან 2 საათის შემდეგ ვსვამთ. 10 დღიანი მკურნალობის შემდეგ, 5 დღე უნდა შეიცვენოთ. შემდეგ კი მის დაღვევას ვაგრძელებთ და ვინებთ 10 წვეთი წყალბადის ზეფანგით, კიდევ ერთხელ გახსენებთ, რომ წვეთების რაოდენობა არ უნდა გადავიდეს 30-ს.

წყალბადის ზეფანგის მიღების სასარგებლო თვისებები:

- ანადგურებს ვირუსულ ბაქტერიებს;
- აქრობს სოკოს უჯრედებს;
- ასევე აქრობს სიმეიწურ უჯრედებს;
- ხელს უწყობს მეტაბოლიზმს;
- ამაღლებს იმუნიტეტს;
- წმენდს ორგანიზმს თავისუფალი რადიკალებისაგან;
- წმენდს სისხლძარღვებს;
- ხელს უწყობს თირკმელებისა და ნაღველის ბუშტის ნორმალურ ფუნქციონირებას;
- არეგულირებს ჰორმონების გამოშვებას;
- ტიინის უჯრედებს კალციუმს აწვდის;
- ხელს უწყობს ტინის მუშაობას;
- ახალგაზრდაებს ორგანიზმს;
- კურნავს ნერვულ დაავადებებს;
- ეფექტურია აქნის დროს;
- მისი საშუალებით გასტრიტსა და რუფლოვს ეზოფაგიტს მკურნალობენ.

ფეხის სოკოს მკურნალობა:

გახსენებთ, ყოველ დღეა საღამოს 1:1 – 3% იანი პერეკისი თბილ წყალში 1:1 – 3% პროპოროციით და ჩაასვეთ ფეხები. ნახევარი საათი გაიჩერეთ და შემდეგ შეიმშრალეთ.

გასახლდით: მისი გასახლდით გამოყენება იგივე სქემით შეგიძლიათ რაც ზემოთ წერია. იგი წმენდს ორგანიზმს დაგროვილი ნივთებისა და ნალექებისგან. ამცირებს ქოლესტერინის დონეს და ხელს უწყობს მეტაბოლიზმს.

ანგინის დროს: 1 ს/კ წყალბადის ზეფანგი უნდა გაეხსნათ ერთი ჭიქა თბილ წყალში და გამოვივლოთ პირის ღრუში. ოსტეოქონდროზის დროს: თხელი ნაჭერი დაასველეთ მცირე რაოდენობის წყალბადის ზეფანგით და მტკივან ადგილზე დაიფინეთ.

ფეხის სოკოს მკურნალობა:

გახსენებთ, ყოველ დღეა საღამოს 1:1 – 3% იანი პერეკისი თბილ წყალში 1:1 – 3% პროპოროციით და ჩაასვეთ ფეხები. ნახევარი საათი გაიჩერეთ და შემდეგ შეიმშრალეთ.

გასახლდით: მისი გასახლდით გამოყენება იგივე სქემით შეგიძლიათ რაც ზემოთ წერია. იგი წმენდს ორგანიზმს დაგროვილი ნივთებისა და ნალექებისგან. ამცირებს ქოლესტერინის დონეს და ხელს უწყობს მეტაბოლიზმს.

ანგინის დროს: 1 ს/კ წყალბადის ზეფანგი უნდა გაეხსნათ ერთი ჭიქა თბილ წყალში და გამოვივლოთ პირის ღრუში. ოსტეოქონდროზის დროს: თხელი ნაჭერი დაასველეთ მცირე რაოდენობის წყალბადის ზეფანგით და მტკივან ადგილზე დაიფინეთ.

გვირჩევენ, გვთავაზობენ!

ავშანფოთლიანი ამბროზია ეკოლოგიურად საშიში საკარანტინო სარეველა

ავშანფოთლიანი ამბროზია ეკოლოგიურად საშიში საკარანტინო სარეველაა. გავრცელებულია მსოფლიოს თითქმის ყველა ქვეყანაში.

ჩვენში გავრცელებულია როგორც დასავლეთ, ისე აღმოსავლეთ საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ნათესებში, საკარმიდამო ნაკვეთებში, ლიანდაგების, გზისპირების და ღობეების გასწვრივ, მიტოვებულ და დაუსახლებელ ადგილებში. ავშანფოთლიანი ამბროზია ყვავილობს ივლის-აგვისტოში. უზგად წარმოქმნის ყვავილის მტვერს, რაც იწვევს ძლიერ ალერგიულ დაავადებებს – თივის ციებ-ცხელებას (თივის ანიავეების დროს კანზე ჩნდება გამონაყარი) და პოლინოზს (ბრონქიალურ ასთმას).

დაავადების ნიშნებია: შრომის უნარის დაკარგვა; ზედა სასუნთქი გზებისა და თვალის ლორწოვანი გარსების შეშუპება; სურდო, ცრემლდენა, ასთმის განვითარება.

ამიტომაც, აუცილებელია სარეველას წინააღმდეგ კომპლექსური ღონისძიებების გატარება.

რა უნდა ვიცოდეთ ავშანფოთლიანი ამბროზიის შესახებ

სარეველა ვრცელდება თესლით (წიადაგში 5-40 წელი ინარჩუნებს აღმოცენების უნარს და ცალკეულ ეგზემპლარებს 80-100 000 თესლის მოცემა შეუძლია), კულტურულ მცენარეთა სათესლე მასალასთან და მარცვალთან ერთად, თვით, სატრანსპორტო საშუალებებით.

შემოდგომასა და ზამთარში მოუთიბავი მცენარეებიდან თესლი ვრცელდება ქარის და სხვა საშუალებებით. გაზაფხულზე გადაიტანება მდინარეებით, სარწყავი არხებით, ხევეებითა და ხრამებით. სარეველა პირველ აღმოჩენის მარტის ბოლოს იძლევა, მასობრივად კი – აპრილის ბოლოს, მასის დასაწყისში აღმოცენდება.

სარეველას საკმაოდ დიდი ვეგეტატიური მასა და მძლავრი ფესვთა სისტემა აქვს, თრგუნავს კულტურულ მცენარეებს. მცენარის თითქმის ყველა ორგანო შხამიანია.

სარეველის მიერ გამოყოფილი ტოქსინები თავის სიახლოვეს მოზარდ კულტურულ მცენარეებს არ აძლევს განვითარების საშუალებას. ფოთლებში მწარე ეთერზეთების არსებობის გამო სარეველა მკვეთრად ამცირებს საძოვრებისა და თივის კვების ღირებულებას. ასეთ საკვებს საქონელი არ ეკარება და თუ შემთხვევით მოხვდა მის ორგანიზმში იწვევს რძის დამწარებას.

ავშანფოთლიანი ამბროზიის წინააღმდეგ უნდა გატარდეს კომპლექსური დაცვითი ღონისძიებები:

სავალდებულოა, საკუთარი საკარმიდამო ნაკვეთებისა და ღობის პირების გასწვრივ სარეველის მოთიბვა ყვავილობამდე ან თესლის მომზადებამდე. უნდა მოხდეს მონათობის ამოღობვა, ნარჩენების შეგროვება და დაწვა. მოთიბული

მასა გამოუსადეგარია პირუტყვის საკვებად. ამიტომ ის უნდა შეგროვდეს და დაინვას.

დაუშვებელია სარეველის თესლის ფრინველის საკენკად გამოყენება (რათა წიადაგში არ დაგროვდეს თესლის მარაგი)! მოუვლელი საკარმიდამო ნაკვეთი საფრთხის უქმნის მოსახლეობის ჯანმრთელობას (განსაკუთრებით ახალშობილებსა და მოზარდებში დიდა ბრონქიალური ასთმის განვითარების საშიშროება).

დასარეველიანებული თესლი უნდა ინახებოდეს საღი სათესლე მასალისაგან განცალკევებით.

აგროტექნიკური ღონისძიებები

- ნიადაგის მოხვნა 10 – 12 სმ. სიღრმეზე, გათიხვნა;
- თესლბრუნვაში კულტურათა სწორი მორიგეობა;
- გათიხვა – ბუტონიზაციის ფაზაში 5 – 7 სმ. სიმაღლის მცენარე უნდა გაითიხოს 2 – ჯერ, ხოლო 12 – 15 სმ.-ის 4-ჯერ (ამოითხაროს ფესვებიანად).

სავალდებულოა:

- უპატრონო, მიტოვებულ საკარმიდამო ნაკვეთებზე, გზისპირა ზოლების გასწვრივ, დაუმუშავებელ ფართობებზე, ღობის პირებზე სარეველის მცირე კერე-

მიზანშეწონილია: ავშანფოთლიანი ამბროზია გამოირჩევა კერობრივი გავრცელებით; მასობრივი გავრცელების შემთხვევაში მიზანშეწონილია ქიმიური ღონისძიების გატარება!

ქიმიური ღონისძიებები:

- არა სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ფართობებზე ამბროზიის 2-4 ნამდვილი ფოთლის ფაზაში არსებული (იმაზაპარი) 2 – 2,5 ლ/ჰა;
- საშემოდგომო მარცვლეულ კულტურებში ბარტყობის ფაზაში – დილენ სუპერი 0,5 – 0,7 ლ/ჰა;
- საშემოდგომო და საგაზაფხულო ხორბლის ნათესებში – ლონტრელი, დილენ სუპერი 0,5 – 0,7 ლ/ჰა;
- სიმინდის ნათესში 3 – 5 ფოთლის ფაზაში დილენ სუპერი 1,0 – 1,5 ლ/ჰა.

შერბიციდებთან მუშაობისას დაიცავით უსაფრთხოების წესები!

რეკომენდებული შერბიციდი შეიძინეთ მხოლოდ სპეციალიზირებულ მაღაზიებში მცენარეთა დაცვის სპეციალისტთან კონსულტაციის შემდეგ! შერბიციდების გამოყენებისას სავალდებულოა როგორც პირადი, ასევე გარემომყოფთა უსაფრთხოების დაცვა!

წამლობის დროს დაამწყვდით შინაური ფრინველი, ცხოველი და შეზღუდეთ

ეკეთით სათვალე და პირზე აფარებული ჰქონდით სამედიცინო დოზისაგან რამოდენიმე ფენისაგან დამზადებული საფარი (რათა თავიდან ავიცილოთ შერბიციდის სასუნთქ გზებში მოხვედრა).

შენამუშავების პერიოდში აკრძალულია: თამბაქოს მოწევა, წყლის დაღვევა და

მელ ადგილას, კვების პროდუქტებისა და ცხოველთა საკვებისაგან მოშორებით.

წამლობის წინ საჭიროა დახეუროს სასმელი წყლის ჭები. არ შეიძლება ქიმიური პრეპარატების გამოყენება ღია წყალსაცავების და წყლსაცავების ახლოს. აგრეთვე, ზღვისპირა საკურორტო ზოლში ზღვის მაქსიმალური შემოჭრიდან 300 მ-ის რადიუსში გარემოსდაცვითი ნორმების დარღვევით.

გახსოვდეთ!

- ავშანფოთლიანი ამბროზია საკარანტინო სარეველაა!

- სავალდებულოა სარეველა მოითიბოთ ყვავილობამდე ან თესლის მომზადებამდე, რათა თავიდან აიცილოთ მოსახლეობის თივის ციებ-ცხელებითა და პოლინოზით დაავადება!

- თქვენზე ნაკვეთისა და ჯანმრთელობის უსაფრთხოების მიზნით უნდა მოახდინოთ სარეველის კერების დროული ლოკალიზაცია-ლიკვიდაცია და გაატაროთ კომპლექსური დაცვითი ღონისძიებები!

- მვენ ორგანიზმებისაგან მცენარეთა დაცვის შესახებ საქართველოს კანონის შესაბამისად პასუხისმგებლობა დაეკისრება იმ მინის შესაბამისად, რომლის მოუვლელი საკარმიდამო ნაკვეთი საფრთხის შექმნის მეზობელ საკარმიდამო ნაკვეთებს!

ავშანფოთლიანი ამბროზიის კერების გამოჩენისთანავე დაუყოვნებლივ აცნობეთ თქვენი რაიონის სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის ეროვნული სამსახურის რაიონულ სამმართველოს ან სოფლის რწმუნებულს, რათა დროულად მოხდეს სარეველის კერების ლოკალიზაცია-ლიკვიდაცია.

ავტორი: მანანა გაბრუაშვილი, სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა დოქტორი; სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის ეროვნული სამსახურის რისკის მართვისა და კომუნიკაციის სამმართველოს მო. სპეციალისტი.

ბის ლოკალიზაცია-ლიკვიდაცია (მოთიბვა, ამოძირკვა);

თუ სარეველა დაფიქსირდა სასოფლო-სამეურნეო კულტურების ნათესებში, მაშინ უნდა მოხდეს სარეველის კერების ლოკალიზაცია (შემოეველოს ხის მესერი ან თხრილი) და ლიკვიდაცია (დაწვა), რათა არ გავრცელდეს მეზობელ ნაკვეთებში.

ფუტკრის ფრენა. წამლის შემოღობის შემდეგ შეიძლება მათი გამოშვება, თუმცა სასურველია ისინი შენამულად ადგილებს მოარიდოთ 3 – 5 დღის განმავლობაში.

წამლობის ადგილს მოვარიდეთ მოსახლეობა (განსაკუთრებით ბავშვები). შენამულაზე მომუშავე პირებს უნდა ეცვათ ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები,

საკვების მიღება. შერბიციდით მოწამვლის შემთხვევაში სასწრაფოდ მიმართეთ ექიმს და თან იქონიეთ ტარჭელი ან შესაბამისი შერბიციდის ეტიკეტი

(რათა ექიმმა დროულად და სწორედ აღმოგჩინოთ დაზიანება).

გამოუყენებელი შერბიციდის ნარჩენები ინახება ბავშვებისათვის მოუწვდომ

საქართველოს სამკურნალო მცენარეები – პრობლემები და პერსპექტივები

წარის გავრცელებისა და ბუნებრივი რესურსების შესახებ მონაცემთა არარსებობა ნარჩუნადგენს.

საქართველოს ფიზიკურ-გეოგრაფიული პირობების ნაირგვარობა და კონტრასტულობა, განსხვავებული ფიტოლოგიური მდებარეობა მცენარეული სამყაროს განსაკუთრებულ სიმდიდრესა და მრავალფეროვნებას განაპირობებს.

საქართველოს ფლორა მოიცავს უმაღლეს მცენარეთა 4 ათასზე მეტ სახეობას, რომელთა შორის 700-მდე გამოიყენება სახალხო მედიცინაში, 200-მდე კი მეცნიერულ მედიცინაში.

უძველესი ცნობები, რომლებიც საქართველოში სამედიცინო მიზნით მცენარეთა გამოყენებაზე მიუთითებს, მითოლოგიურია.

ბერძნული მითების თანახმად, კოლხიდაში (კოლხეთი) იყო არტემისის ჯადოსნური ბაღები, მეფე აიეტის ასული მედეა ფლობდა მცენარეთა სამკურნალო და მაგიური მოქმედების საიდუმლოს და სხვა.

შუა საუკუნეებში საქართველოში შეიქმნა მნიშვნელოვანი სამედიცინო ნივარეთი (კოლხეთი) იყო არტემისის ჯადოსნური ბაღები, მეფე აიეტის ასული მედეა ფლობდა მცენარეთა სამკურნალო და მაგიური მოქმედების საიდუმლოს და სხვა.

შუა საუკუნეებში საქართველოში შეიქმნა მნიშვნელოვანი სამედიცინო ნივარეთი (კოლხეთი) იყო არტემისის ჯადოსნური ბაღები, მეფე აიეტის ასული მედეა ფლობდა მცენარეთა სამკურნალო და მაგიური მოქმედების საიდუმლოს და სხვა.

ველური და კულტურული მცენარის სამკურნალო მნიშვნელობასა და გამოყენების შესახებ.

თანამედროვე მედიცინაში ფიტოთერაპიას (მცენარეებით მკურნალობა) და ნაწილობრივ მედიკამენტოზურ თერაპიას საფუძვლად უდევს მცენარეული წარმოშობის სამკურნალო საშუალებათა გამოყენება.

განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება იმ მცენარეებს, რომლებიც ე.წ. ბიოლოგიურად აქტიური დანამატების (ბად) სახელობითაა ცნობილი.

ეს არასპეციფიკური მოქმედების მცენარეები ადამიანის ორგანიზმში იწვევს საერთო ტონუსის ამაღლებას, ნივთიერებათა ცვლის სტიმულირებას და ა.შ.

სამწუნაროდ, ამ მცენარეთა დიდი ნაწილი შეზღუდული გავრცელების, არასწორი ექსპლუატაციის ან სხვა ფაქტორების გამო გადაშენების საფრთხის წინაშეა. ამავ დროს არ არის განსაზღვრული, დაზუსტებული ან შეფასებული მრავალი მცენარის ბიოლოგიური და საექსპლუატაციო მარაგი, საფრთხეში მყოფი პოპულაციების სიმრავლე, სტატუსი, თანამედროვე არეალი.

საქართველოს ფლორის სამკურნალო მცენარეებს გააჩნია ეკონომიკური პოტენციალი, მაგრამ მათი გამოყენება შესაბამისობაში უნდა იქნას მოყვანილი

თვითგანახლებასთან, რაც აუცილებელია სამკურნალო მცენარეული წიგნული მოსახლეობის მიმდინარე და პერსპექტიულ მოთხოვნათა დასაკმაყოფილებლად.

ბუნებრივი სამკურნალო მცენარეული რესურსების რაციონალური გამოყენების, მათი დაცვისა და თვითგანახლების ორგანიზაციული საკითხების გადასაწყვეტად საჭიროა გარკვეული ღონისძიებების გატარება, რათა მივაკვლით სად და რა რაოდენობით იზრდება ესა თუ ის მცენარე, რომელ სახეობაზეა დამაზადების ყურადღება მისაქცევი და სხვა.

როდელი ეკონომიკური ვითარების მიუხედავად, სამკურნალო მცენარეთა რესურსების რაციონალური გამოყენება ბუნებრივი სამკურნალო პრეპარატების მისაღებად გარკვეულ წიგნულ შეიტანს ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკის ალორინებაში.

გარდა ამისა, ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტებზე დიდი მოთხოვნილებაა გამო, სამკურნალო მცენარეთა მნიშვნელოვანი ნაწილის კულტივირება გააადვილებს მათი რესურსების კონსერვაციას და გარკვეულ წიგნულ შეიტანს ადგილობრივი ეკონომიკური პირობების გაუმჯობესების საქმეში, ასევე შეიძლება გახდეს მომგებიანი კომერცია და საქმიანი წრეების დაინტერესებაც გამოიწვიოს.

agrokavkasia. ge

სახალხო მეურნეობის სხვადასხვა დარგში გამოყენებული წიგნული მნიშვნელოვანი წყაროს ველურად მოზარდი მცენარეები წარმოადგენს. განსაკუთრებით ეს ეხება იმ მცენარეებს, რომლებიც უშუალოდ ან გადაამუშავების შემდეგ გამოიყენება სამკურნალო საშუალებად. მედიცინაში გამოყენებულ სამკურნალო საშუალებათა საერთო რაოდენობის დაახლოებით 40% მცენარეული წარმოშობისაა.

ყოველწლიურად მთელ მსოფლიოში ასიათასობით ტონა სამკურნალო მცენარეული წიგნული მზადდება. მიუხედავად ამისა, სააფთიაქო ქსელისა და სამედიცინო მრეწველობის გაზრდილი მოთხოვნები მაინც ვერ კმაყოფილდება. ამის ერთ-ერთ მიზეზს მრავალი მცენარეული წიგნული მნიშვნელოვანი წყაროს ველურად მოზარდი მცენარეები წარმოადგენს.

ყვარლის მუნიციპალიტეტი პრივატიზაციის მიზნით აცხადებს აუქციონს, ყვარლის მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებულ შემდეგ ქონებაზე

ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგებლის

ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა

KA990127847164317

№ 720 22 / აგვისტო / 2017 წ.

ყვარლის მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებული ქონების პრივატიზაციის მიზნით საჯარო აუქციონის გამოცხადების შესახებ

„მუნიციპალიტეტის ქონების პრივატიზაციის, სარგებლობისა და მართვის უფლებით გადაცემის, საწყისი საპრივატიზაციო საფასურის, ქირის საფასურის, ქირის საწყისი საფასურის განსაზღვრის და ანგარიშსწორების წესების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 8 დეკემბრის №669 დადგენილებით; საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“-ს 54-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ე“ ქვეპუნქტისა და 61-ე მუხლის შესაბამის პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის თანახმად

გზამკვლევი:

1. გამოცხადდეს უპირობო საჯარო აუქციონი მუნიციპალიტეტის ქონების პრივატიზაციის მიზნით და დამტკიცდეს აღნიშნული ქონების აუქციონის ფორმით პრივატიზაციის გამოსაქვეყნებელი ინფორმაცია (დანართი №1).
2. დაევალოს ყვარლის მუნიციპალიტეტის საპრივატიზაციო და სააუქციონო კომისიის თავმჯდომარეს მალხაზ ხიზანიშვილს აუქციონის შესახებ ინფორმაციის კანონმდებლობით გათვალისწინებულ საინფორმაციო საშუალებებში გამოქვეყნება.
3. აუქციონის ჩატარება უზრუნველყოს ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგებლის 2015 წლის 11 მაისის №330 ბრძანებით შექმნილმა ყვარლის მუნიციპალიტეტის „საპრივატიზაციო და სააუქციონო“ კომისიამ.
4. ბრძანება ძალაშია ხელმოწერისთანავე.
5. ბრძანების გასაჩივრება შესაძლებელია გურჯაანის რაიონულ სასამართლოში ერთი თვის ვადაში (მის: ქ. გურჯაანი, სანაპიროს ქ. №24).

ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგებელი

ილია შველაშვილი

აუქციონში გამარჯვებულის გამოვლენის კრიტერიუმია: მაქსიმალური ფასის შემოთავაზება, რომელიც უნდა აღემატებოდეს გამოცხადებულ საწყის ფასს ბიჯის გათვალისწინებით.

2. სააუქციონო პირობები:

1. მუნიციპალიტეტის ქონების პრივატიზაციის მიზნით აუქციონის შედეგად იყოს საქართველოს ფიზიკური პირი ან კერძო სამართლის იურიდიული პირი ან ასეთ პირთა გაერთიანება, რომლის ქონებაშიც მუნიციპალიტეტის ან საქართველოს სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოს მონაწილეობის წილი 25%-ზე ნაკლებია.
2. აუქციონში მონაწილეობის მიღების მსურველი (შემდგომში მონაწილე) აუქციონის რეგისტრატორს წარუდგენს:
  - ა) განაცხადს, რომელიც შეიცავს ინფორმაციას მონაწილეზე, ყვარლის მუნიციპალიტეტის ქონების დასახელებას, ყვარლის მუნიციპალიტეტის იმ ქონების საწყის ფასს, რომლის შექცენაც სურს მონაწილეს;
  - ბ) „ბე“-ს გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტის; „ბე“-ს გადახდა უნდა მოხდეს ყვარლის მუნიციპალიტეტის შემდეგ საბანკო ანგარიშზე: სახელმწიფო ხაზინა, ხაზინის ერთიანი ანგარიში, სახაზინო კოდი: 300568800 (პრივატიზებისათვის);
  - გ) აუქციონში მონაწილის ბილეთის ფასი 50 ლარი, საბანკო რეკვიზიტები: სახელმწიფო ხაზინის ერთიანი ანგარიში: 200122900; მიმღები ბანკი: სახელმწიფო ხაზინა, კოდი: 220101222; სახაზინო კოდი: 300563390; 300563313.
  - დ) პასპორტის ან პირადობის დამადასტურებელი მოწმობის ასლი (ფიზიკური პირის შემთხვევაში);
  - ე) ნოტარიულად დამოწმებულ მინდობილობას, თუ მონაწილე მოქმედებს სხვა პირის სახელით;
  - ვ) ნოტარიულად დამოწმებულ სადამფუძნებლო დოკუმენტაციის ასლებს და განაცხადის შეტანის მომენტისთვის მოქმედ ამონაწერს სამეწარმეო რეესტრიდან (იურიდიული პირის შემთხვევაში).
3. მონაწილეს უფლება აქვს „ბე“-ს დაუკავებლად აუქციონში მონაწილეობაზე უარი განაცხადოს, მხოლოდ განაცხადის მიღების პერიოდში.
4. აუქციონის დამთავრების შემდეგ დგება ოქმი, რომელიც წარმოადგენს ნერილობით ხელშეკრულებას, ოქმს ხელს აწერს მყიდველი და ყვარლის მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებული ქონების განკარგვის აუქციონის ორგანიზების მუდმივმოქმედი სააუქციონო კომისიის თავმჯდომარე, როგორც გამყიდველის უფლებამოსილი წარმომადგენელი.
5. თუ აუქციონში გამარჯვებული პირი უარს განაცხადებს აუქციონის შედეგების ოქმის ხელმოწერაზე, მას ჩამოერთმევა აუქციონში გამარჯვებულის სტატუსი და შეტანილი „ბე“ არ დაუბრუნდება.
6. აუქციონში გამარჯვებულის გამოვლენის კრიტერიუმია საწყისი ფასის გასაყიდ ფასზე ბიჯის დანამატის შედეგად მაქსიმალური ფასის გადახდა და აუქციონის პირობების დაკმაყოფილება;
7. აუქციონში გამარჯვებული ვალდებულია ხელშეკრულების გაფორმებიდან 15 კალენდარული დღის ვადაში მითითებულ საბანკო ანგარიშზე გადაიხადოს ყვარლის მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებული ქონების საპრივატიზაციო საფასური, რომელიც შეესაბამება მის მიერ აუქციონზე დასახელებულ საბოლოო ფასს.
8. გარიგებათა გაფორმების წესი და მყიდველის პასუხისმგებლობა განისაზღვრება საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 8 დეკემბრის 669 დადგენილების შესაბამისად.
9. აუქციონი ტარდება 2017 წლის 22 სექტემბერს 15 საათზე. აუქციონში მონაწილეობაზე განაცხადების მიღება მიმდინარეობს 2017 წლის 24 აგვისტოდან 22 სექტემბრის ჩათვლით 12 საათამდე, სამუშაო დღეებში. მისამართი: ქ. ყვარელი, კუდიგორის ქ. 1
10. დამატებითი ინფორმაცია საპრივატიზაციო ობიექტების და აუქციონის ჩატარების შესახებ შეგიძლიათ მიიღოთ ქ. ყვარელი, კუდიგორის ქ. 1 – ში მდებარე ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგეობის შენობის მე-2 სართულზე; ტელეფონი 599 855 993 ; 595 903 322; 599 855 966; ყვარლის მუნიციპალიტეტი.

ლოტის №	ქონების დასახელება და მისამართი	სასოფლო მიწის ფართობი (კვ.მ.)	შენობა-ნაგებობის ფართობი (კვ.მ.)	საკადასტრო კოდი	საწყისი ფასი (ლარი)	„ბე“ (ლარი)	ბიჯი (ლარი)	მონაწილის ბილეთი (ლარი)
1.	ქ. ყვარელი, ი.ჭავჭავაძის ქ. №69-ში მდებარე ყოფ. სავაჭრო ცენტრი	2998	1) 3445; 2) 429; 3) 30;	57.06.56.133	350000	70000	17500	50
2.	ქ. ყვარელი, სააკაძის ქ. №2-ში მდებარე ყოფ. რედაქციის II-ე სართული	წილობრივად	468.4	57.06.59.080.01.501	17000	3400	850	50
3.	ქ. ყვარელი (ბურსის მიმდებარე)	775	-	57.06.68.652	930	186	47	50
4.	ქ. ყვარელი (ბურსის მიმდებარე)	774		57.06.68.651	925	185	35	50
5.	ქ. ყვარელი (ბურსის მიმდებარე)	774		57.06.68.650	925	185	46	50
6.	ქ. ყვარელი (ბურსის მიმდებარე)	655		57.06.68.644	677	135	34	50
7.	ს. საბუე	2234		57.09.57.121	6 000	1200	300	50
8.	ქ. ყვარელი, ი.ჭავჭავაძის ქ. №160	წილობრივად	111.5	57.06.57.049.01.505	6035	1207	302	50
9.	ქ. ყვარელი სარიტუალო მომსახურების ბიურო	2034	47	57.06.57.005	5200	1040	260	50
10.	ქ. ყვარელი (ყოფ. სახანძრო)	1173	1) 616; 2) 83; 3) 18;	57.06.57.351	40500	8100	2025	50

„იგი სიკვითით განსლდათ სანსობი“... ზაურ აჭაიძის ბასხენება

მძიმე და დასანანი, ისაუბრო წარსულში ისეთ ადამიანზე, როგორც ბრძანდებოდა სოფელ ახალსოფლის მკვიდრი ზაური აჭაიძე. მას 16 აგვისტოს 81 წელი უქუსლდება, თუმცა არ დასცალდა და თავისი გარდაცვალებით ყველა ახლობელსა და ნაცნობს დასწყობდა გულს.

ზაურ აჭაიძე განათლებულ და ქრისტიანულ-მართლმადიდებლური მრწამსით აღსავსე ოჯახში დაიბადა. მისი მამა ახალსოფლის ლეონტიძის მიძინების

სახელობის ეკლესიის მღვდელი ზაქარია აჭაიძე იყო, მამა – ყველასათვის საყვარელი მწერალი და ილია ჭავჭავაძის სახლ-მუზეუმის დირექტორი ილი ბეროშვილი, დედა: საბუღა და მარიამ ბეროშვილები დამსახურებული მასწავლებლები იყვნენ. ასეთმა ოჯახურმა გარემომ სსიკე-ით გავლენა იქონია ზაურის პიროვნების ჩამოყალიბებაზე.

პატიოსანი, ნესიერი, ადამიანური თვისებებით გამოჩენილი ზაურ აჭაიძე, იმ ადამიანთა რიცხვს მიეკუთვნებოდა, რომლებიც მუდამ მუხლწაუხრებლად, უპრეტენზიოდ, მაღალი ზნეობით ემსახურებოდნენ საყვარელ ხალხს და ქვეყანას.

„ის“ ცხოვრების მიზანს სიკეთის უანგაროდ გაცემა წარმოადგენდა. ამიტომ, ხშირად იხსენებდა ციტატას ილია ჭავჭავაძის ლექსიდან: „ყოველ დღეს ჩემ თავს ვკითხო აბა, დღეს მე ვის რა ვარგე?“ მართლაც, მისი ყოველი დღე სხვა ადამიანებზე ზრუნვით იწყებოდა და მთავრდებოდა. ზაურ აჭაიძის ყველას ტკივილი თუ სიხარული გულთან მიჰქონდა, ყველასთვის ყველაფერი ემეტებოდა, სხვებზე გრძობდნენ ამ დიდ საყვარულს და თავადაც უყვარდათ. მას ტოლი არ ჰყავდა საქმის ერთგულებაში, პატიოსნებაში. წარმომადგენელი თუმცა, ვაჟკაცური თვისებები განსაკუთრებულად ჰქონდა განვითარებული, თუმცა სიმამაცსა და

ფიზიკურ ძლიერებას თან უზრალაობა, მოკრძალება და რიდი ახლდა.

ზაური ბუნების მოტრფილად და დამცველიც გახლდა. ფეხით ჰქონდა შემოვლილი დაღესტნის მთები, ახალსოფლის ტყეები ხომ ზეპირად იცოდა. უყვარდა ხის ტოტებისაგან საჭირო, საყოფაცხოვრებო ნივთების დამზადება და ახლობლებსათვის ჩუქება. ბუნების სიყვარული მან თავის შვილიშვილებსაც ასწავლა. ასევე ასწავლა მათ პატიოსნება და შრომის სიყვარული.

ამავე დროს, ზაური შესანიშნავი მეუღლე და მამა იყო. მეუღლესთან, ნანი კახიძესთან ერთად ერთგულად იმანებლებდა ჭირსა და ლხინს, ცხოვრების სირთულესა თუ სიამეს. სამი კარგი შვილი: თამარიკო, კობა და მზექალა აჩუქა სამშობლოს და პირნათლად მოხადა თავისი ვალი ქვეყნისა და ახლობლების წინაშე.

ხანგრძლივი და რთული ავადმყოფობის შემდეგ დატოვა ამქვეყნიური ცხოვრება და ზეციურ საქართველოს მიამართა. ზაურ აჭაიძე ყოველთვის უდიდესი სიყვარულით ემსახურებოდა მის მრავალრიცხოვან ახლობლებს: მეუღლეს, შვილებს, შვილიშვილებს, სიძეებს, რძლებს, დისშვილებსა და ძმისშვილებს, მეგობრებსა და მეზობლებს. ღმერთმა ნათელში დაამკვიდროს მისი სული უკუნითი, უკუნისამდე!

მამის, ოთარ (შუქრი) ფირანიშვილის ხსოვნას

შენს დაბადების დღეს უშენოდ უნდა შეხვედეთ...

68 წელი შეგისრულდებოდა...

უცაბედად დაგვტოვე მამა, მეხის დაცემას ჰგავდა შენი გარდაცვალება...

დაგვიტოვე დიდი და მოუშუშებელი ტკივილი, ხორციელად გაქრი, მაგრამ შენგან დატოვებულ ნაკვალევს არ ნავშლით! შენ აღარ ხარ...

ჩვენ კი უშენობას ვერ ვეგუებით, ჩვენო ბერ-მუხაგ!

დედას თვალებზე ცრემლი არ შემორობია...

მოურჩენელი ჭრილობა და დაკოდილი გული დაუტოვე მას, შენი სიყვარულის ქვრივი გახდა, ჩვენ, შვილებს ჩავგვარე მისი თავი...

ახალი წლის დადგომა შეგძულდა მამა, ცხოვრებამ ელფერი დაკარგა. როცა შენ იყავი, ცხოვრებას ხალისი ჰქონდა. სიტყვებს ვერ ვპოულობ, ძნელი ყოფილა დანერო მამაზე...

ჩვენთვის მუდამ იყავი ცოცხალი, ენერგიული, ცხოვრების ხალისით აღსავსე და სალი კლდესავით ძლიერი...

ცხრა თვე შესრულდება რაც ჩვენს შორის აღარ ხარ, მამა... ცხრა თვე... მთელი საუკუნეა თითქმის. ბავშვობა მოგვანატრე სამივეს, მამა... დედა ცოცხალ-მკვდარი დატოვე...

ილიკო უცაბედად „გაიზარდა“. ნეტავ დაგანახა რა მშრომელი და მოსიყვარული შვილია. დიდი პასუხისმგებლობა და ტვირთი დაუტოვე მას მამა, ყველაფერზე ის ზრუნავს... რა თქმა უნდა, ის ხომ მამაკაცია... მაგრამ დაგვიწყადა, რომ იგი სამისოდ „პატარა“... ცხოვრების ვებერიულა ასპარეზზე, მამის გარეშე... ძნელია...

ია?! ის აღარაფერი ახარებს, იცი?! ... ენატრები...

უხმოდ, ფარულად და გულში იკლავს უშენობას, ყველაზე მეტად მას სჭირდება...

მე და ილიკო დაოჯახებულნი ვართ; ისა?! მას შენ სჭირდები; შენი მზრუნველობა, შენი არსებობა, მისთვის ჰაერით სავსეა...

დედაზე რა გითხრა, მამა?!... მოსიყვარული და ღამაზე წყვილი იყავით... დედა, შენი ქვრივი გახდა; შავებში შემოსილი, გულ-დაკოდილი...

მე?! რა გითხრა აბა?! ყოველ ღამეს ტირილით მოგიხიზებ სიხარულად! არ მჯერა, ვერ ვეგუებით უშენობას... ძალიან მენატრები...

ჩემს დენიზს ვეფერები, როცა მონატრებას ვეღარ ვუძლებ... დაჭრილი ვაშლივით გავს, ხომ იცი... შენი მონატრება გეტკივა!... მამადა ძმის გარეშე მარტო და ეულია, ენატრები... გენატრები...

... საუკეთესო მეუღლე, მოსიყვარული მამა და პაპა, შესანიშნავი სიმამრი და მამამთილი, თუმცა კი, ჩვენს საყვარელ ნატოს არ ცნობდი; დასავით გიყვარდეთო,

ოთარ სეფაშვილის ხსოვნას

ოთარ, გავიდა უკვე სამი წელი, რაც დატოვე შენი ოჯახი და ახლობლები.

22 აგვისტო შენი ობობის დღეა, გილოცავთ. ამ დღის აღნიშვნა ხომ ძალიან გიყვარდა კლასელ მეგობრებთან და ახლობლებთან ერთად. დრო ვერ გაანელებს შენი არყოფნით გამოწვეულ სევდას.

ჩვენო ოთარ, უკვე მესამე დაბადების დღეს აღვნიშნავთ უშენოდ. მოგიტანეთ ყველაფერი, აგინთეთ სანთლები და ვილოცავთ შენი ღამაზე სულისთვის. დაე, მუდამ ანათებდეს ცათა სასუფევლს ჩვენი დანთებული სანთლები.

ღმერთმა ნათელში ამყოფოს შენი კეთილი და ღამაზე სული.

ოჯახი და ახლობლები

დალი ტატულიშვილი, ბონდო, ია იმერლიშვილები ოჯახებით მწუხარებით იუნყებთან მძახლის ხვიჩა ხინჩლაშვილის გარდაცვალებას და თანაუგრძობენ მის ოჯახს და ახლობლებს

მულჩა – მულჩირება – ის რაც გუნებათ თვითონ გვასწავლა

მულჩირების შესახებ

ბუნებაზე დაკვირვება და ბუნებრივი კანონზომიერების გათვალისწინება ორგანული მეურნეობის ერთ-ერთი ძირითადი პრინციპია. სწორედ ბუნებამ უკარნახა მეურნეს მულჩირების მეთოდი, რომლის დროსაც ნიადაგი მცენარის გარშემო იფარება სხვადასხვა მასალით. მართლაც, ტყეში ხეების, ბუჩქებისა და სხვა მცენარეების ქვეშ ნიადაგი ყოველთვის დაფარულია გამხმარი ფოთლებით, ხავსით, მკვდარი მცენარეული მასალით.

სწორედ ეს ბუნებრივი საფარი იცავს ნიადაგს მაღალი ტემპერატურისაგან, გამოშრობის, ჩარეცხვისა და ეროზიისაგან, აფერხებს სარეველა მცენარეების აღმოცენება-განვითარებას, იცავს მცენარეებს ყინვისაგან.

მულჩი ინგლისური სიტყვაა და ნიშნავს მავნე მეტეოროლოგიური პროცესებისაგან ნიადაგის დაცვას. ნიადაგის მულჩირება შესაძლებელია სხვადასხვა მასალითა და სხვადასხვა მიზნით. მულჩირებისთვის გამოიყენება როგორც დაქუცმაცებული ტროფი, გადამწარი ორგანული მასალა, მარცვლეული კულტურების ნაშვია, ჩამოცვენილი ფოთლები, ნახერხი, ბალახი, პოლიეთილენი, მუყაო, ქაღალდი და სხვა ორგანული და არორგანული მასალები.

დაბულჩვით მოსავლიანობის გადიდება დიდი ხანია ცნობილია, თუმცა იგი ფართოდ არ გამოიყენებოდა, რადგან კულტურის მიხედვით მულჩის ეფექტი ზუსტად დადგენილი არ არის. პირველად 1914 წელს ეკარტმა ჰავაის კუნძულებზე ანანასის და შაქრის ლერწმის პლანტაციებში ასფალტის საფარი გამოიყენა მულჩად.

მანამდე მე-19 საუკუნის დასაწყისში სარეველების წინააღმდეგ ნიადაგის ცემენტითა და ქვით დაფარვა სცადეს. საქართველოში ნიადაგის დაბულჩვის შესახებ დიდი წვლილი მიუძღვის აკად. მ. გოკოლიშვილს. მის მიერ დამტკიცებული იქნა, რომ დაბულჩვის ეფექტურება დამოკიდებულია მულჩის სახეობაზე, გამოყენების ხერხებზე, დროზე, კლიმატურ პირობებზე და სხვა.

მულჩირებისათვის მასალის არჩევა

მულჩირებისათვის მასალის არჩევა დამოკიდებულია ნიადაგის ტიპზე, კლიმატსა და მულჩირების მიზანზე (სარეველების დათრგუნვა, ტენის აორთქლების შემცირება, ნიადაგის გამდიდრება და სხვ.).

ნებისმიერი მასალის (როგორც ორგანულით, ისე არორგანულით) მულჩირება თრგუნავს სარეველების ზრდას, იცავს ნიადაგს ტენის ჭარბი აორთქლებისაგან, არეგულირებს სითბურ რეჟიმს: ზაფხულში ნიადაგი ნაკლებად ხურდება, ხოლო მცენარის ფესვებთან ახლოს შექმნილი ტენიანი გარემო ხელს უწყობს მცენარის ზრდას; ზამთარში კი ნიადაგი უკეთ ინარჩუნებს სითბოს.

მაგრამ თუ სარეველების დათრგუნვის, სითბური რეჟიმის რეგულირებისა და ტენის აორთქლების თავიდან აცილების გარდა, ნიადაგის სტრუქტურასა და მცენარის უკეთ გამოკვებაზეც ვფიქრობთ,

მაინც უშვობესია, მულჩირებისათვის ორგანული მასალები გამოვიყენოთ.

ორგანული მასალის გარდა, მულჩირებისათვის შესაძლებელია სხვა მასალების გამოყენებაც (მაგ. პოლიეთილენის), მაგრამ აუცილებელია გავითვალისწინოთ ამ მასალის თვისებები.

მულჩირებისათვის შავი პოლიეთილენის გაუმჭვირვალე მასალის გამოყენებისას ნიადაგის სტრუქტურა არ უშვობესდება და არც საკვები ნივთიერებებით მდიდრდება, მაგრამ ფერხდება სარეველების ზრდა და ტენის აორთქლება. გასათვალისწინებელია, რომ პოლიეთილენის მასალა წვიმას იჭერს და ბოსტნეულ კულტურებში მოსავარებელია მცენარის მორწყვის საკითხი.

გაზაფხულზე შავი პოლიეთილენი თება და ნიადაგსაც ათბობს, მაგრამ ზაფხულის სიცხეების დროს იქმნება პრობლემა. პოლიეთილენი შესაძლოა ძლიერ გაბურღდეს და მკვეთრად აწიოს ნიადაგის ტემპერატურა, რაც საშიშროებას უქმნის ნიადაგის ცოცხალ ორგანიზმებსაც.

ორგანული მასალის მულჩირება

ორგანული მასალის მულჩირება ნიადაგის სტრუქტურის გაუმჯობესების კარგი საშუალებაა. გარდა იმისა, რომ მულჩით დაფარული ნიადაგი დიდხანს ინარჩუნებს სითბოს, ტენსა და სივხვედრეს, სწრაფად ხდება ნიადაგის პუმუსის ფენის აღდგენა. მულჩის ქვეშ იქმნება ოპტიმალური პირობები მიკროორგანიზმების ცხოველმყოფელობისათვის. ისინი გადაამუშავებენ ორგანულ მულჩს და ამდიდრებენ ნიადაგს. ამასთან, ორგანული მულჩი ხელს უწყობს ჭიკვლეებისა და ნიადაგის სხვა ცხოველების გამრავლებას, რომლებიც აუფრთხილებენ ნიადაგის სტრუქტურას.

ორგანული მულჩი ხელს უშლის ნიადაგის ქერქის ნარმოქმნას, იცავს ნიადაგს ქარისა და მზის სხივების ზემოქმედებისაგან, ამასთან ნიადაგი უკეთ „სუნთქავს“, აძლიერებს ნიადაგში მიმდინარე სასარგებლო ბიოქიმიურ პროცესებს, რის შედეგადაც უკეთესდება მცენარის კვება და მცენარეული ძლიერდება.

მულჩირებულ ნიადაგში ტემპერატურის მერყეობის ამპლიტუდა ნაკლებია, შენარჩუნებულია ოპტიმალური ტენიანობა და სითბური რეჟიმი, რაც აჩქარებს ნივთიერებათა ცვლის პროცესებს და აუმჯობესებს მცენარის კვებას.

ორგანული მულჩი აფერხებს ზოგიერთი დაავადებისა და მავნებლის ზრდა-განვითარებას. მაგ., კოლორადოს ხოჭო „გაუბრის“ თვისგან დამზადებულ მულჩს. ვაზინგრონის შტაბის ბიოფერმში ეკოლოგიურად სუფთა ყურძნის მოყვანა ძალზედ პოპულარულია.

თანამედროვე ორგანულ მეურნეობაში მულჩად გამოყენებულია უახლოესი ტექნოლოგიებით დამზადებული ფირები, რომელსაც ანარმოებს ისრაელის ფირმა „გინგარა“.

ფირების გამოყენებით იზღუდება სარეველა მცენარეების ზრდა, ნაყოფი არ ეხება ნიადაგს, მცირდება სიდაბლობის რისკი. ფირის ქვეშ ნარჩუნდება მდგრადი ტემპერატურა და ზომიერი ტენიანობა, 30%-ით მცირდება მორწყვის ხარჯები, 15%-ით მატულობს მცენარის ზრდის ტემპი, იზრდება ნაყოფიერება.

ორგანული მასალის მულჩირებისას გასათვალისწინებელია:

- რეკომენდებული არაა მულჩირება ადრე გაზაფხულზე, როცა მინა ჯერ არ არის გამთბარი. ეს გამოიწვევს ლობობას, მით უმეტეს, წვიმიანი გაზაფხულის პირობებში. მულჩირება ხდება მინის კარგად გათბობის შემდეგ;
- მულჩირების წინ ნიადაგი წინასწარ უნდა გასუფთავდეს სარეველების, ხმელი ტოტების, ფოთლებისაგან. თუ ზედაპირი მშრალია, ნიადაგი უნდა გაფხვიერდეს, მოიწიას, და შემდეგ დაიმულჩოს;
- მულჩირებისათვის განკუთვნილი მასალა არ უნდა შეიცავდეს სარეველებს თესვას და წინასწარ კარგად უნდა დაქუცმაცდეს;
- თუ მულჩირებისათვის გამოყენებულია მზვანე მასა თხელ ფენად უნდა დალაგდეს, ხმელი მასალა (მაგ., თივა) შეიძლება უფრო სქელ ფენად დაფენოს (მაგ., 2-10 სმ სისქეზე) ნიადაგის ზედაპირს;
- შემოდგომით მულჩი უნდა ჩაიხენას ნიადაგში ან რჩება გაზაფხულამდე. თუ მულჩს ზამთარშიც დატოვებთ, იგი ხელს შეუწყობს ჭიკვლეებისა და ნიადაგის სასარგებლო მიკროფლორის გამრავლებას, რაც ნიადაგს ჰუმუსით გაამდიდრებს და სტრუქტურასაც გაუმჯობესებს.

ნ. ნაკაშიძე; დ. ჯაში.
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, აგროეკოლოგიისა და სატყეო საქმის დეპარტამენტი

ყველა ნამუშევარი ჩემი სულის ნაწილია

ამას წინათ ტელევიზიის ერთ-ერთი არხიდან შევიტყვეთ ყვარულ ქალბატონზე მარინე ლონიაშვილზე, იმის თაობაზე, რომ არის საუკეთესო ხელოვანი ადამიანი, რომელიც ქსოვს და ქარგავს ძალიან ლამაზად. თითქმის ნახევარსაათიანი გადაცემა ეძღვნებოდა ამ ქალბატონს და სწორედ ეთერით, გამიხარდა, რომ ტელევიზია აცხადებს ამას, აშუქებს მის ნამუშევრებს და რომ დიდი ხელოვანი ადამიანი ცხოვრობს შენს რაიონში. სწორედ მას შემდეგ გადავწყვიტეთ რედაქციაში მოგვეყვინა ქალბატონი მარინე და თავად ესაუბრა თავისი ნახევარსაათიანი გადაცემაში შესახებ.

– ქალბატონო მარინე, როგორ შეიძლება ტელევიზიაზე თქვენი ხელოვნების ამბავი, რომელმაც ცრელი გადაცემა გააკეთა ამის შესახებ, როდღაც დაინახეთ და რამდენი წელია რაც თქვენ ამ საქმეს ემსახურებით?

– ეს შემთხვევითი მოხდა. პირველი არხის სატელევიზიო ჯგუფი ჩემთან, ჩემს ოჯახში იმყოფებოდნენ სტუმრად და

ცხოვრობდნენ რამდენიმე დღე. ამბავებდნენ სატელევიზიო გადაცემას „ლიხს იქით და ლიხს აქეთ“ და საერთოდ ყვარლის რაიონზე გადაცემის გაკეთება სურდათ. მათ, რა თქმა უნდა, მეგზურობას ჩემი შვილი ზეზა პატაშვილი უწევდათ. სწორედ ამ წინს განმავლობაში მათ ჩემი ნამუშევრებიც ნახეს და ძალიან მოეწონათ. მაშინვე შემომათავაზეს, ამასთან დაკავშირებით გადაცემა გაეკეთებინათ. აი, ასე მოხვედრიდა სატელევიზიო გადაცემაში.

– თუ ყოფილა ოდესმე ჩვენს რაიონულ გაზეთში გაშუქებული თქვენი ნახევარსაათიანი გადაცემის შესახებ და თუ გიცნობდნენ სხვა ხელოვნების მოყვარულები? თქვენი ხელოვნების პირველი ნამუშევარი, – როდის და რომელ ასაკში მოხდა ეს?

– ჯერ კიდევ ბავშვობაში ვქარგავდი, მაგრამ ამ ხელოვნებისადმი დიდი ინტერესი გამიჩნდა უკვე ასაკში შესულს. ჩემს ნამუშევარს რუსუდან კურჩანისის (საეციალობით პედაგოგი გახლავართ) საო-

ცარი ნიჭი ჰქონდა ხელოვნების და მეც მისი ნამუშევრებით დაინტერესდი და სწორედ მისგან ვისწავლე ფარდაგების ქსოვა, ხოლო ქარგვა, ჩემი კოლეგისაგან ციცი ცაქაშვილი-ბეროშვილისაგან ვისწავლე, რომელიც უნდა ვიღიარო, რომ ნამდვილი პროფესიონალია ამ ხელოვნების.

რაც შეეხება ჩვენს გაზეთში ჩემი ხელოვნების გაშუქებას, ეს არასდროს არ ყოფილა. მაგრამ ვაღიარებ, რომ ხელოვნების მოყვარულები კარგად მიცნობენ. ჩემი პირველი ნამუშევრები 50 წლის ასაკში შევქმენი და გამოიფინა მაშინდელი ხელოვანთა გაერთიანება „ფიროსმანის“ სამხატვრო გალერეაში. სამწუხაროა, რომ ეს გაერთიანება აღარ არსებობს. ეს კლუბი ახდენდა ჩვენი ხელოვნების მოყვარულთა ნამუშევრების გამოფენას და პოპულარიზაციას, რომელსაც ხელმძღვანელობდა ამ საქმის საქმიად გამოცდილი სპეციალისტი ქალბატონი დიდი გელაშვილი.

– რამდენი ნამუშევარია თქვენი ნამუშევრების კოლექციამ და რომელს გამოაჩვენებთ?

– უამრავი ნამუშევარი მქონდა, მაგრამ ზოგი გააშუქე, ზოგიც გავყიდე. მინდა ვთხრა, რომ ვერც ერთ ნამუშევარს ვერ გამოაჩვენებ. ყველა ჩემი სულის ნაწილია. ყველაზე მეტად გული დამწყდა, როცა ეკონომიური მდგომარეობის გამო სპარსულ ყაღაზე მოქსოვილი ფარდაგი გავყიდე. იმდენად დამწყდა გული, რომ მეორედ მოვქსოვე და ზუსტად მისი ასლი გავაკეთე.

– რა სახის და ხარისხის ძაფებს იყენებთ თქვენს ნამუშევრებში?

– ფარდაგების ქსოვისას ვიყენებ მატყლისგან დართულ ბანარს, რომელსაც მალაზიაში ვყიდულობ. თუ ფერი არ მომეწონა, მე თვითონ ვღებავ ცენარულ საღებავებში – ენდროში, კაკლის ფო-

თოლში, ხახვის ფოჩში, დაფნის ქერქში, თუთის ფოთოლში და ა. შ.

– როგორც გადაცემიდან შევიტყვეთ, სურვილი გაქვთ მოქარგოთ ღვინობისთვის კახეთში. რამდენი დრო დაგჭირდებათ მის ბოლომდე მისაყვანად?

კი, ძალიან დიდი სურვილი მაქვს იუმორისტულ ჟანრში მოვქარგო მთვარა-და ჭინკები, ღვინის ქართული ღმერთი „ქიტესა“ და საერთოდ ღვინობისთვის კახეთში, – ვენახებში, რომლებსაც ალბათ ერთ წელიწადს მაინც ვერ დაგამთავრებ.

– რეალიზაციას თუ უკეთებთ თქვენს ნამუშევრებს და რამდენად ნაადრევად იგი თქვენი ოჯახის ფინანსებს ეკონომიურად?

– როგორც ვთხარით, პირველად ვახდენდი ჩემი ნამუშევრების რეალიზაციას, რადგან ავეისტოს ომის დროს ძალიან გაჭირდა ცხოვრება, პედაგოგის ხელფასი არ ჰყოფნიდა ოჯახს და მიჭირდა შვილების შენახვა. მაშინ ისინი სკოლის მოსწავლეები იყვნენ. ბევრი, ძალიან ბევრი ნამუშევარი გავყიდე და ბევრზეც ძალიან გული დამწყდა. ახლა ვერც ერთ ნამუშევარს ვეღარ ვიშვებთ გასაყიდად.

– ოჯახის მდგომარეობაზე რას გვეტყვიან? რამდენი შვილის დედა ბრძანდებით და თუ არიან ისინი დანატრესებული ხელოვნებით?

– მყავს მუხლუე, ორი ვაჟიშვილი და ორი შვილიშვილი. მათ ძალიან მოსწონთ ჩემი გატაცება. თვითუფროს თაყვანით ოჯახებში აქვთ ჩემი ნამუშევრები, ჩემი ამყობენ და საამაყით აჩვენებენ ჩემს ნამუშევრებს თაყვანით მეგობრებს და სტუმრებს. გოგონები რომ მყიფივად, აუცილებლად გაავამყობდნენ ჩემს საქმიანობას.

– თუ არ ცვდები, ახალსოფლის საჯარო სკოლის პედაგოგი ბრძანდებით. როგორ უთავსებთ პედაგოგის და ხელოვანის საქმეს ერთმანეთს, რამეთუ პედაგოგობა რთული და საპასუხისმ-

გებლო საქმეა და მეტ დროს მოითხოვს ბავშვებთან ურთიერთობის თვალსაზრისით. თქვენი კომენტარი.

– დიხ, ვარ ახალსოფლის საჯარო სკოლის პედაგოგი. მართალია, დღევანდელი პედაგოგის პროფესია ბევრ რთულ საქმესთან არის დაკავშირებული, მაგრამ ჩემთვის ეს სირთულეს არ წარმოადგენს, – თავისუფლად ვუბნებ ერთმანეთს პედაგოგის და ხელოვნების საქმიანობას. პირიქით, ეს ჩემთვის ყოველთვის სახალისო და საყვარელი საქმეა.

– თუ იყო სადმე ნონკომბილი თქვენი ნამუშევრების გამოფენა და როგორი მონაწილეა დაიბნახურა?

– ცალკე ოფიციალური გამოფენა არსად არ მქონია. უფრო სხვა სახალხო (სოფლიდან ჩამოსული ხელოვანებს გველავლებს) ხელოვნების მოყვარულთა გვერდით ვყოფილვარ. სიამაყით მინდა ვთქვა, რომ ჩვენს დამთავლიერებლებს ყოველთვის მოსწონთ ჩემი ნამუშევრები.

– თუ გაქვთ სურვილი თქვენი ეს ცოდნა გადასცეთ და შეასწავლოთ მომავალ თაობებს?

– ძალიან გამიხარდება და დიდი სურვილიც მაქვს თუ მომეცემა საშუალება, რომ ბავშვებს შევასწავლო ქარგვა, ქსოვა. კარგი იქნებოდა (როგორც ადრე იყო მოსწავლე-ახალგაზრდობის სახლში გახსნილი სხვადასხვა სახის წრეები ბავშვებისთვის) ახლა სკოლაში მაინც გახსნილიყო ასეთი სახის წრეები, რომელსაც სახელმწიფო და აფინანსებდა, ეს აუცილებელიცაა ჩვენი მომავალი თაობების გათვითცნობიერებისათვის, მათი განვითარებისათვის, სიამოვნებით ვიმუშავებდი მათთან.

– თქვენს სამომავლო გეგმებში იკიდევ რა გაქვთ ჩაფიქრებული?

– ბევრი რამ, ამას მომავალი გვიჩვენებს.

გმადლობთ.
ესაუბრა **დალი ტატულიშვილი**

ტრადიციულად აღნიშნავს ნადირობის სეზონის ბასსნა

საქართველოში ნადირობის ტრადიცია უძველესი დროიდან იღებს სათავეს, რაზეც განათხარ ძეგლებში ნაპოვნი ძეგლები მასალა მოწმობს. როგორც თარაღის პეტროგლიფებსა და ბრინჯაოს განათხარ ნივთებზე გამოსახული ნადირობის და ნადირობის სცენების მიხედვით ირკვევა, ნადირობას იმ დროინდელ საქართველოში კოლექტიური ხასიათი და სამეურნეო მნიშვნელობა გააჩნდა. სანადირო ფაუნისა და ნადირობის შესახებ მნიშვნელოვანი ცნობებია დაცული ქართულ წერილობით წყაროებში, განსაკუთრებით ვახუშტის თხზულებებში.

ფეოდალურ საქართველოში ნადირობა იყო ფიზიკური აღზრდის ერთ-ერთი ხალხური საშუალება და ლაშქრის წვრთნის, სამხედრო მზადყოფნისა და მასობრივი შემონახვის ფორმაც. იმდროინდელი გლეხობისათვის ლაშქარ-ნადირობა ფეოდალური ბეგების ერთ-ერთი სავალდებულო სახეობა იყო. სამეფო კარზე არსებობდა სამონადირო უწყებები, რომელსაც მონადირეთუხუცესი, შემდეგ კი ბაზიერეთუხუცესი ხელმძღვანელობდა. მას ემორჩილებოდა „ჯეღის კაცი“, „მრეკალი“, „მესახუნდრე“, ბაზიერ, მეჯინები, ტყეთა და ველთა სამეფო სანადიროთა მცველები და სხვა. განსაკუთრებული ზემოთ სრულდებოდა სამეფო ნადირობა, რომელიც ქართული სახალხლო რიტუალის ერთ-ერთი მთავარი კომპონენტი იყო სამეფო კარზე.

ძველ საქართველოში სანადირო იარაღად, ძირითადად გამოიყენებოდა მხილულ-ისარი, რომელიც ქართული ხალხური წესებით მზადდებოდა. გავრცელებული იყო ქორით, მწვერებით, მეძებრებით ნადირობა. მე-17 საუკუნის 70-იან წლებში, ფრანგი მოგზაური ჟან-შარდენი საქართველოს ეწვია. როგორც ჩანს მან შეისწავლა სამეგრელოში ნადირობის წესები: „ძირითადად ნადირობენ მტაცებელი ფრინველებით, რომელთაც იშინაურებენ და შემდეგ სანადიროდ იყენებენ. დარწმუნებით შეიძლება ითქვას, რომ მსოფლიოში არ არსებობს სხვა ქვეყანა, სადაც ასეთი რაოდენობით შეიძლება იყოს მტაცებელი ფრინველი“ – წერს იგი. მისივე ცნობით, დიდი რაოდენობით იჭერენ ამ ფრინველთა ახალგაზრდა ბარტყებს და ხუთ-ექვს დღეში იშინაურებენ.

მტაცებელი ფრინველი ნადირობა გავრცელებული ყოფილა გურიაში. მიმინობს აქ ფერისა და მჭირავნობის მიხედვით არჩევდნენ. ყველაზე ლამაზი მიმინოდ თეთრი შეფერილობის მიმინო ითვლებოდა, ყველაზე სხრატ და მტაცებლად კი – ჩხარტისფერი. ყურადღებას იქცევს დასახელებებიც – დედალ მიმინოს – ნარდი, ხოლო მამალს – გელა ეწოდებოდა. ნადირობისთვის ყველაზე დიდი უპირატესობა დედალ ფრინველს ენიჭებოდა.

ქართული წყაროების მიხედვით, ჩანს, რომ სანადიროდ განვრთნილი ფრინველი და ცხოველი ძვირად ფასობდა, იგი წარმოადგენდა საპატიო საჩუქრის ერთგვარ სახეობას.

ნადირობის ხალხური ტრადიციები საქართველოში, ეთნოგრაფიული მონაცემებით, ყველაზე უკეთ შემონახული იყო მთიანეთში. ჯგუფური ნადირობის ფორმებიდან აქ გავრცელებული ყოფილა მორეკით ნადირობა (უმთავრესად ტყის ნადირზე), მოჭირვით ნადირობა (ნადირის სავალი ბილიკების გადაჭრა და სახუნდარში ჩასაფრება უპირატესად კლდის ნადირზე), ნადირის კვალში ჩადგომა (ზურქნარისა და ველის ნადირზე). არსებობდა ნადირის შესაკრები სპეციალური ადგილები, სადაც თავს მოუყრიდნენ სანადირო ცხოველის ფეხებს.

აქტიურ ნადირობასთან ერთად ძველ საქართველოში ფართოდ იყო გავრცელებული მახე-ხაფანგებით და ბაზით ნადირობა. ნადირობის როლი თავისებურადაა ასახული ხალხურ რწმენა-წარმოდგენებში. ნადირობისაგან ბაზი ითვლებოდნენ ნადირთანგელოზი დალი, ნადირთ-მწყემსი ოჩოპინტა და ა. შ. ზოგი ჩვეულება ბუნების დაცვას ემსახურებოდა. სანადიროს ეკრძალებოდა ერთ გასვლაზე სამზე მეტი მსხვილი ნადირის მოკლა. სანადირო ადგილებიც და სეზონიც განსაზღვრული იყო ტრადიციით. წესის დამრღვევ მონადირეს სოფელი სასტიკად სჯიდა, საჯაროდ კიცხავდა და აჯარმობდა. როცა მონადირე 1000 ნადირს მოკლავდა, თოფს მინაში ჩამარხავდა და ნადირობის თავს ანებებდა.

მონადირეობა საქართველოში გამოირჩეოდა მრავალფეროვნებით, ყვრდნობოდა ხანგრძლივ ტრადიციებს. ასეთივე

მრავალფეროვნებით გამოირჩევა ძველი ქართული სანადირო ტერმინოლოგიაც.

შორეული საუკუნეების მიღმა, როცა პირველიყოფილა ადამიანებმა ჯერ არ იცოდნენ სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მოვლა – მოყვანა, შიმშილობისგან თავის დასაღწევად ნადირობას მისდევდნენ. მაშინ მხოლოდ ქვისაგან დამზადებული იარაღებით ხდებოდა ცხოველებზე ნადირობა. კაცობრიობის განვითარების კვალადკვალ უმჯობესდებოდა სანადირო იარაღების სახეობები.

დღეს კი, მონადირეებს მრავალგვარი შესაძლებლობა აქვთ, რომ ჰქონდეთ სათანადო სამონადირო აღჭურვილობა. რაც მთავარია, ნადირობა გახდა არა საკვების საშოვნელი, არამედ სპორტის უნიკალური სახეობა, რომლის დროსაც ადამიანს უამრავი დაბრკოლების გადალახვა უხდება, სხეულს იკაჟებს, ფიზიკურად და სულიერად მტკიცე ხდება.

სამწუხაროა, მაგრამ ფაქტია, რომ ბრაკონიერთა დაუსჯელობა პარაშმა, რომელიც ადრეულ წლებში ხდებოდა, ნადირ-ფრინველთა ზოგიერთი სახეობა ისე განადგურა, რომ წითელ წიგნშია შეტანილი და არსებული კანონმდებლობის სიმკაცრის გამო ვერაფერ გაზედვს მათზე იარაღის აღმართვას. მითუმეტეს, რომ ეს კანონი ჯარიმებთან ერთად სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობასაც ითვალისწინებს.

ამიტომ მხოლოდ შესაბამისი ლიცენზიის და დოკუმენტების თანხლებით შეიძლება ნადირობა ნებადართულ ფრინველებზე და ცხოველებზე, ნადირობის სეზონის გახსნის შემდეგ, როცა ნადირ-ფრინველთა გამრავლების ციკლი დამთავრებულია.

თუმცა, გარეულ ცხოველებზე ნადირობა უწინდელ მასშტაბებთან შედარებით მკვეთრად არის შემცირებული და მონადირეები ფრინველების მონადირეებაზე იკლავენ თინს.

ნადირობის სეზონის დაწყებას ყოველ წელს ტრადიციულად აღნიშნავენ ყვარული მონადირეები. 20 აგვისტოს დურუჯის ხეობაში შეიქმნა, ნინკას და აბაშას სახელობის მაგიდასთან მონადირეთა თავგებობა გაიმართა და წესისამებრ ტრადიციული ქართული სუფრით დაგვირგვინდა.

მონადირეებმა – ნოდარ მეტრეველ-

მა, ალიკა თოღაძემ, რამინ მათიკაშვილმა, დავით ჟუნანაშვილმა, ვალოდია სევაშვილმა, ალუა რუსიაშვილმა, ნოდარ ნერსეშვილმა, მერუჟა ხაჩატურიანმა გაიხსენეს ნადირობის სხვადასხვა ეპიზოდები, მოყვნიეს ურიონების და ნადირობის ქალღმერთთან ერთად ნადირ-ფრინველი დალოცეს. წუთითი დუმილი პატივი მიავს ყვარლის გამოჩენილ პიროვნებებს, ცნობილ მონადირეებს – რაფიელ და ვახტანგ შავგულიძეების, ცაცო ზუზიაშვილის, სანდრო ჩიხიაშვილის, ბუთხუზა სეფაშვილის, ვაჟა ფიდანიჩის და სხვათა სხეულს.

მონადირეთა შეხვედრა დაამშვენა ჩონგურზე შესრულებულმა სიმღერებმა, რომლის შემომქმენი გახლდათ გია მამანიშვილი. მონადირეთა თავგებობის ესწრებოდნენ ოთარ ჩიხიაშვილი, ზაზა ჩიტაშვილი, გია ზარდიაშვილი, შილდიდან აბიკო კიკლაშვილი და სხვა მონეული სტუმრები.

საპატიო მიზეზის გამო შეხვედრაზე ვერ მოვიდნენ ალექსი და გია შავგულიძეები.

ახალგაზრდა მონადირეს ვახტანგ შავგულიძეს ამ დღეს 30 წელი შეუსრულდა, მონადირეებმა ერთსულოვნად ადღეგრძელეს და ბედნიერი მომავალი უსურვეს.

განსაკუთრებულად უნდა აღინიშნოს მონადირეთუხუცესის ბუქან ბუქანიშვილის ენთუზიაზმი და შემართება, რომელსაც იგი ამ ლამაზი შეხვედრების მძალდ დონეზე აღნიშნისთვის იჩენს. ბატონი ბუქანი თავისი თავმდაბლობით, მოყვასის სიყვარულით გამორჩეული პიროვნებაა და უამრავი სიკეთე აქვს ნაკეთები ყვარლის და ყვარლის რაიონის მოსახლეობისთვის. ღმერთმა დიდხანს აცოცხლოს და ჯალაობა გაუმრავლოს ამ შესანიშნავ კოლორიტ კაცს, იგი ამას უდავოდ იმსახურებს.

ალექსანდრა გიგილოშვილი

<p>გაზეთი ხელმძღვანელობს თავისუფალი პრესის პრინციპით. დამფუძნებელია ყვარლის მუნიციპალიტეტის საკრებულო, ხოლო გამომცემელი შპს „მედიაცენტრი“. გაზეთში გამოქვეყნებული წერილების ავტორთა თვალსაზრისი შესაძლოა არ ემთხვეოდეს რედაქციისას. ავტორები თავად ავებენ პასუხს მასალაში მოტანილი ფაქტების, არგუმენტებისა თუ ციტატების სიზუსტეზე. შემოსული წერილები ავტორებს არ უბრუნდებათ.</p>	<p>დირექტორი ალექსანდრა გიგილოშვილი მონადირე სუზანა ლონიაშვილი</p>	<p>პასუხისმგებელი მდივანი ია გიგიაშვილი კორესპონდენტი დალი ტატულიშვილი</p>	<p>რედაქციის მისამართი: ქ. ყვარალი, კუდიბორის №2 საკონტაქტო ტელეფონი: 22-01-86</p>
---	--	--	--